

پيشه کی

به ريزه کان ..

له خزمه تاندا باسی گه وره ترين وشه ده كهين، باسی ئه و وشه ده كهين كه له پيناويدا ئه رز وئاسمانه کان دروستكراوه، مه خلوقاته كانی له پيناو خولقيندراوه، به هويه وه په يامبه ران ره وانه كراون، كتیبه کان دابه زینراون، شه ريعه ته کان دارپژراون، به هويه وه ته رازوه کان دانراون، توماری كرده کان نوسراون، به هه شت و دوزه خ دروستكراون، به هويه وه خه لك دابه ش بون به سه ر باوه ردار و كافر، وچا كه كار و فاجر، به راستی ئه م رسته يه مایه ی خه لق و ئه مری خوا، پاداشت و سزای خوان، له سه ر ئه م رسته يه و له باره ی ئه م رسته يه يه پرسیار و وه لام و لیپرسینه وه ی قیامه ت، هه ر له سه ر ئه م یه ش به نده کان دابه ش ده بن به سه ر خو ش به خت و به دبه خت، له سه ر ئه م رسته قیبله دانراوه، میلله ت دامه زینراوه، له پيناويدا شمشیری جهاد هه لكی شراوه، ولاتی كافر ولاتی مسلمان ی پی جیاوه كراوه، په يامبه رانی له پيناودا نیردراوه، ئه م رسته يه هه قی خوايه به سه ر به نده كانیه وه، وشه ی ئیسلامه و كلیلی دار السلامه، هه مو به نده کان هه ر له سه ره تایانه وه تا كو تاییان له سه ر ئه م رسته يه پرسیاریان لیده كریت ته نانه ت هه نگاویك له قیامه ت ریگه نادریت هه ل بگریت تا پرسیاریان له باره ی دو شته وه لی نه كریت:

چیتان ده پرست وچون وه لامی په يامبه رانتان دایه وه؟

جا یه كه میان پرسیاره له باره ی به جیگه یانندی لا إله إلا الله به ناسین ودان پینان و کاریپكردن.

دوه میشیان پرسیاره له باره ی محمد رسول الله و به ناسین ودان پینان و ملکه چ بون و گوپراهل بون.

باسی وشه يه كه ده كهين كه ده ستيپيكي په يامي په يامبه رانه، يه كه م وشه ی

زاری پیروزی په یامبه رانه، دهستیکی قورئانه.

موسا - علیه السلام - داوای له پهروه ردگار کرد و فهرموی: پهروه ردگارا! شتیکم فیربکه که پیی لیت بیاریمه وه ویادی توئی پیبکه م، پهروه ردگاریش فهرموی: ئهی موسا بلئی: «لا إله إلا الله»، وتی: پهروه ردگارا هه مو خه لک ئه مه ده لئین: پهروه ردگار فهرموی: ئهی موسا ته گهر بیت وهه مو ئاسمانه کان ودانیشتوانه کهی جگه له خو م، هه مو زه وییه کان ودانیشتوانه کهی ته وه شی له نیو ئه رز و ئاسماندایه هه موی بخریته نیو تابه کی ته رازوه وه و «لا إله إلا الله» بخریته تابه که وه ته وه «لا إله إلا الله» له هه مویان قورستر ده بیت*.

به لئی به پیزان باسی وشه ی - رسته ی - «لا إله إلا الله» ده که یین...

ئهو رسته یه ی که په یامبه ری خوا - صلی الله علیه وآله وسلم - ده فهرمویت له پیناوی به جیگه یاندنی ئهو وشه یه نیردراوم:

ئهو ته له سه حیحه یندا هاتوه له حه دیسه که ی عه بدو لئالی کوری عومه ر، ده فهرموی: په یامبه ری خوا - صلی الله علیه وآله وسلم - فهرمویه تی: «أُمِرْتُ أَنْ أَقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَشْهَدُوا أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ، وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ، فَإِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ عَصَمُوا مِنِّي دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ إِلَّا بِحَقِّ الْإِسْلَامِ، وَحِسَابُهُمْ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى».

واته: فهرمانم پیکراوه له گه ل خه لکدا بجه نغم هه تا ئهو کاته ی ئه لئین: «أشهد أن لا إله إلا الله وأن محمدا رسول الله» یانی تا ئهو کاته ی شایه تی دینن که هیچ خوایه ک به هه ق شایسته ی به رستن نیه الله نه بیت، ومو حه مده ش په یامبه ر و نیردراوی خودایه، ونویژه کانیان ته نجام بدن وزه کاتی ماله کانیان ده ربکه ن، که ئه مه یان کرد ئه وسا خوین و مالیان له من حه رام ده بیت مه گهر کاریک بکه ن حه قی ئیسلام بیت و خوینیان حه لال بکات».

* رواه أحمد والحاكم وصححه وافقه الذهبي وصححه ابن حجر وضعفه الألباني وغيره.

که واته په یامبهری خودا بۆ ئەم وشه نیردراوه که به خه لک بلیت: «لا إله إلا الله، محمد رسول الله»

که کیلی کردنه وهی دهرگای ئیسلام وبه هه شته.

هه مو ده ئین «لا إله إلا الله»... باشه ئەم وشه یانی چی؟

بۆ چی ئە بیت: «لا إله إلا الله» بیته له نیو ئەم هه زاره ها به لکو ملیونه ها وشه ی زبان، بۆ ئە بیته که سیک بیته ناو دینی پاشای که ون و کاتیناته کانه وه ئە بیته بلیت: «لا إله إلا الله»!! ئە بیته ئەم وشه یه رابگه یه نیته بۆ دهر برینی رازی بونی به خوا و په یامبه ر و تاینه که ی.

ئه کریت پاشایه که به و مه زنی و گه وره ییه ی، که زانا ودانایه، کار به جی و له جیه، ئاگاداری ئاشکرا و په نهان و نه ینی و چه کانه.. به وشه یه که بیته نیو دینه که یه وه یه که بی و اتا و بی مانا بیته، یان کهم و اتا و کهم مانا بیته، هه رگیز.. تعالی الله سبحانه عن ذلك علواً کبیراً..

بۆیه ئە بیته ئەم وشه پر و اتا بیته..

جا و له خزمه تتداین به فه زل و منه ت و ته و فیقی خوای متعال بۆ رون کردنه وه و شیکردنه وه ی هه ندیک له و اتا و مانایانه ی که زه رور و پیویستن، جا داوام ته وه یه به دلّه وه بیخوینه وه و له دلتانی دابنن.

شیکردنه وه ی «لا إله إلا الله»

شایه تمان ده ست پیده کات به نه فی کردن، ده بینی به «لا» واته: نیه ده ست پیده کات.

«إله» یش و اتا: مه ئلوه، ئه ویش واته: مه عبود، ئه ویش واته: په رستراو.

جا «لا إله» واته: هیه چه رستراویک نیه، رسته که ئاوها ته و او نیه، چونکه ئیمه خوایه کی هه قمان هیه، بۆیه دوا ی ئەم نه فیه که ئە لیت هیه چه په رستراویک نیه، ئە لی: «إلا الله» ته نها الله یه که هیه، ته نها په رستراویک

ههیه .

دهبینی نهیوت: خوايهك ههیه ((الله))یه، بهلكو نهفی ههرجی خوا
وپه رستراوی کرد وتی: هیچ په رستراویك نیه .

پاشان ئیسپاتی عبودیته وخوایهتی تهنها الله ی ههقی کرد و وتی: ((إلا
الله)).

بۆ چی ئەم رسته پیکهاتوه له نه ریکردن وئه ریکردن «النفی
والاثبات»؟

چونکه به هیزترین ئوسلوب وشیاواز بۆ ئیسپاتکردن یان نهفی کردنی
شتیک تهوهیه: نهفی وئیسپات بهینیت پیکهوه، بۆمونه: تهگهر بلیی: «زهید»
بهپیوهیه، تهوهیش ههلهگه گریت «عهمر»یش بهپیوهییت، تهوهش ههلهگه گریت
«حهسن» و «حوسهین»یش بهپیوهبن .

ههروهها تهگهر بلیی: «زهید» بهپیوه نیه، تهوهیش ههلهگه گریت
«عهمر»یش بهپیوه نهییت، تهوهش ههلهگه گریت «حهسن» و «حوسهین»یش
بهپیوه نهبن .

بهلام که ههردو شیوازی نهری وئه ریت پیکهوه کو کردهوه و وت:

((کهس به پیوه نیه)) «جگه له زهید»))، تهوه به هیزترین ئوسلوب
وشیاوازه بوه ئیسپاتکردنی مه بهسته کهت، که تهوهیت بلیی تهنها زهید به
پیوهیه .

بۆیه رب العالمین کاتیک تهنها په رستراویتی خوی ئیسپات تهکات، به
ئوسلوبی ئیسپات ونهفی دهیچه سپینیت، نافه رموی: الله په رستراوی ههقه،
بهلكو دهفه رمویت: هیچ په رستراویك نیه به ههق شایستهی په رستن
ورولیکردن وهاوارپیکردن بیت تهنها الله نهییت، ئا ته مه ته وحیده ..

کهواته وشه ی ته وحید پیمان دهلیت: «التجلية قبل التحلية»، چۆلکردن،

پاک کردنه وه، پیش رازاندنه وه.

تہ بیت سہرہ تا تہو خاکی دلہ لہ زہلکاو وچلکاوی شیرک پھیدا کردن پاک

بکہ بیتہ وه، پاشان کوشکی شکومندی تہو حیدی لہ سہر بونیاد بنییت.

تہ بیت سہرہ تا بلئی: «لا إله» هیچ پھرستراویک نیہ، تہ مہش پاک کردنہ وه
وچولک کردنی دلہ لہ پھرستراوہ ناہقہ کان، ئینجا دلئی: «إلا الله» تہ نہا الله
نہ بیت، تہ مہش رازاندنه وهی دلہ بہ عہ قیدہی تہو حید.

جا سہرہ تا ہرچی غہیرہ خوی ہق ہہیہ لہ دلئی دہردینی، پاشان پروا
بون بہ الله ی تیدا دادہ نییت.

بو لہ وشہی تہو حید دا نہ فی پیش ئیسیات ہاتوہ؟

دلئین: لہ بہر تہو حکمہ تہی بوم باسکردی، چونکہ تہو حید
دانامہ زریت، شایہ تومانہ کہت دروست نابیت، تا کوفر نہ کہیت - بی باوہر
نہ بیت - بہ ہرچی پھرستراوی تر ہہیہ، دواي تہوہ پاشان ئیمان دہہ نییت بہ
الله ی ہق.

تہ مہ واتای تہوہیہ کہ سہرہ تا نہ فی دہ کہیت، ئایا نابینی کاتیک
فہرشہ کہی مالت دادہ خہیت تہ بیت بہ جوانی گسکیکی مالکہت بدہیت،
پاشان فہرشہ کہی لہ سہر دادہ خہیت، تہ مہیہ مانای: «التجلیۃ قبل
التحلیۃ» یہ، سہرہ تا «لا إله» پاشان «إلا الله»، تہ بیت سہرہ تا ہرچی
پھرستراویک ہہیہ، ہرچی شوینکہ و تراویک ہہیہ، ہرچی گوپرایہ لی کراویک
ہہیہ، ہرچی بہقسہ کراویکی جگہ لہ خوا ہہیہ کہ لہ خوا گہورہ ترہ یان
وہ کو خوا گہورہیہ لہ دلئدا تہ بیت سہرہ تا لہ دلئی دہرہیینی، پاشان بلئی:
ہر الله یہ خوی ہق، گوپرایہ لی تہوم، وبہندہی تہوم و تہو

پھرستراوی منہ بہ تہنہا، شوینی پھیام وپہیامبہرہ کہی تہو کہوتوم بہ تاک
وتہنہا

واتای «لا إله إلا الله» به کوردی

«لا إله إلا الله» به کوردی واتا: هیچ په رستراویکی ههق نیه شایستهی په رستن بیته الله نه بیته.

ههقی خۆته پیرسی وبلایی: ئەو ههقه که تۆ هیناوتە، له رستهی تهو حیددا نیه، ئیتر چۆن وله کوپوه هاتوه.

له وهلامدا دهلیین: بۆ زانینی ئەمه پیویسته ئیعرابی ئەو وشه بهرزه بکهین، تا رۆن بیتهوه ئەو ههقه له کوپوه هاتوه..

لا: ئەم «لا» یه نه فی جنس دهکات، ئەم جوړه لامهش پیویستی به اسم وخبهر ههیه، دهرواته سهه مبتداً وخبهر.

إله: یش اسمی «لا» یه، اسمیکی مهبنیه له محلی نه صبدایه.

إلا: له ئەدهواتی ئیستیسنایه.

الله: بهدهلی خه بهره مهحزوفه کهی «لا» یه که ئیستا باسی ده کهین.

ماوتهوه خه بهری «لا»، ئەشبیته خه بهریکی هه بیته چونکه سود ناگه یه نیته به تهواوتی به بی خه بهر، ئین مالیک ئەلی: والخبر الجزء المتم الفائدة.

* جا ئیمه ی ئەهلی سوننهت وجه ماعت ئەو خه بهره به «حق» ته قدیر ده کهین، واته: لا إله حق إلا الله.

* به لام ئەشعهری وجه همی وگۆر په رست وعه لمانی وکۆمه لیک له صۆفیه کان ئەو خه بهره به «خالق» یان «متصرف» یان «مدبر» وهاوشیوه کانی ته قدیر ده کهین.

ئهمهش هه له یه له چه ند رویه که وه:

۱. دانان به خالقیه تی ومدبریته تی و متصرفیه تی خوی تعالی به شی که

له واتاكانى «لا إله إلا الله»، نهك هه مو واتاى «لا إله إلا الله»

٢. مه بهست له «لا إله إلا الله» ته وه نيه كه تو پیت و ابیت هه ر خوا خالقه، تیت چون به شتیك راقه ده كریت كه مه بهستی سه ره كى رسته كه نيه!؟
٣. به لكو به پیی ده قى قورثان، ته و بی باوه رانه ی كه په یامبه ر -صلی الله علیه وآله وسلم- شه ری له گه ل كردون وبه بی باوه ری زانیون، وتویانه: خوا خالقی هه مو شتیكه، به لكو باوه ریان له وه زیاتریش بوه، وه كو له ده قى قورثاندا هاتوه:

﴿وَلَمَّا سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّى يُؤْفَكُونَ، اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ إِنْ أَرَادَ أَنْ يَنْزِلَ مِنْ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ، وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ، فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلِكِ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ﴾

﴿وَلَمَّا سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ، اللَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ، وَلَوْ أَنَّ فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةَ أَبْحُرٍ مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾

﴿وَلَمَّا سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلِ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهِ أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِهِ قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ﴾

﴿وَلَمَّا سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ، الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ مَهْدًا وَجَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾

﴿وَلَمَّا سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّى يُؤْفَكُونَ، وَقِيلَ لَهُ يَا رَبِّ إِنَّ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ لَا يُؤْمِنُونَ، فَاصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾

﴿قُلْ لِمَنْ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ، سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ، قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ، قُلْ مَنْ بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ، سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ فَأَنَّى تُسْحَرُونَ﴾

به لکو له کاتی ته لیبیهی چه جدا ته یانگوت:

«لبيك اللهم لك لبيك، لبيك لا شريك لك، إلا شريكاً هو لك، تملكه وما

ملك»

که چی ته هم هه مو باوهره نه یکردون به موسلمان، هه ر بویه زانایان به مه ده لاین ته وحیدی موشریکه کان.

بوله هب و ته بوجه هلیش گوتویانه لا خالق إلا الله، ته گهر له سه ر پاقه که ی ته وان برۆین بو «لا إله إلا الله» که واته ته مانیش موسلمانن، هه رکه سیش وا بلای کوفری کردوه، چونکه هه رکه س ته وه به کافر نه زانی که خوا و په یامبه ر به کافریان زانیوه یان به کۆده نکی زانایان به کافر بزانی ته وه به کافری نه زانیته ته وه که سه بی باوهره ده بیته.

«لا إله إلا الله» ش کۆکه ره وه ی دینی ئیسلامه، ته بیته مانا که ی تییکرای دین به گردی «مجل» له خو بگریته، که چی له نیو هه رسی جوړه که ی ته وحیددا ته نها به شیکی جوړی به که می تیډایه که ته وحیدی ربوبیه ته.

ته وحیدیش سی جوړه:

یه که م: ته وحیدی ربوبیه ت «په روه رد گاریتی».

ته مه ش بریتیه له وه ی خوا سبحانه - به ته نها رابگری له:

۱. الخلق «دروستکردن».

۲. الملك «خاوه ندرییتی».

۳. التدییر «به ریوه بردن».

به کورتی: هه چچی کرداری خوا هه یه تاک و ته نهاییه تی خوی مه زنی تیدا رابگری و تاییه تی بکه ی به خواوه سبحانه شه ریکی بو بریار نه دهیت، وه کو ژیان و مردن وزیندو بونه وه و باران بارین و رزق و رۆزی و هتد..

جا نه گهر بلی: «لا إله إلا الله» یانی: «لا خالق إلا الله». ته ماشا ده کهیت ته وحیدی بچوک کردۆته وه، له کاتی کدا مانای ته وحید له وه گه وره تره.

دوهم: ته وحیدی ئولوهیه ت «په رستراوییتی».

ئه مهش بریتییه له به تاک و ته نهها راگرتنی خوا سبحانه له تاعهت و په رستشه کاندای.

به کورتی: هه چچی کرداری خۆت هه یه له تاعهت و په رستشه کان به تاک و ته نهها بو خوی سبحانه - نه نجام بدهی.

به مهش جیاوازی بکه له نیوان ته وحیدی ئولوهیه ت و ربوبیه ت.

سییه م. ته وحیدی ئه ئه سمائه صیفات «ناو و سیفات کان».

۴. «إله» به واتای خالق نایه ت به تاییه ت.

که واته «لا خالق إلا الله» مانای «لا إله إلا الله» نادات.

* ئه هلی که لام و فه یله سوفه کان و کۆمه لیک له صۆفیه کان و هاوشیوه کانیا به «موجود» یان «ممکن» یان «قادر» ته قدیری ده کهن، واته: هیچ په رستراویک بونی نیه جگه له الله، جا لای ئه وان هه رکهس بلی خوا هه یه ئه وا مو حده.

ئەمەش وانیه وگومراییه کی گەورەیه، لەبەر:

۱. داننان بە بونی الله بەشیکیە لە واتاکانی «لا إله إلا الله»، نەك هەمو واتاکە ی.

۲. مەبەست لە «لا إله إلا الله» ئەوە نیە کە تو پیت وایت خوا مەوجودە.

۳. بە درێژایی میژو کۆمەلیک نەناسراون نکۆلی بونی خویان کردبیت، مەگەر فیرەون و خەلکانیکی کەم نەبیت، کەواتە نابیت ئەو پرستە داوی شتیک بەکات کە نیە یان زۆر کەمە.

۴. کەواتە بەپیی ئەم قسەیه بیت: بە پیچەوانە ی قورئان زۆر بە ی خەلک موسلمانن نەك کافر.

۵. إله بە مانای موجود نایەت.

۶. ئەمە پیچەوانە ی واقعە چونکە چەندین پەرستراوی تر هەن و مەوجودن، قورئان و حەدیسش باسی هەندیکیان بو کردوین:

﴿أَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا﴾ هەورەها: ﴿أَفَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِ غِشَاوَةً فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾

لە حەدیسشدا:

«تَعَسَّ عَبْدُ الدِّينَارِ وَالدَّرْهَمِ وَالْقَطِيفَةِ وَالْخَمِيصَةِ إِنْ أُعْطِيَ رَضِيَ وَإِنْ لَمْ يُعْطَ لَمْ يَرْضَ» رواه البخاري ومسلم.

۷. لەسەر ئەم تەفسیرە بیت، پەرستنی ئەو پەرستراوانە ی تر بریتی ئەبیت لە پەرستنی خوا، چونکە کە گوترا هیچ پەرستراویکی تر نیە الله نەبیت و ئیمەش و تمان پەرستراوی تر هەیه، کەواتە هەرچی پەرستراوی تر هەیه الله یە، ئەمەش بیروباوەری ئیتیحادی و حلولیه کانه کە لە کافرترینی

دروستکراوه کانی خوان - سبحانه - .

* هندیکی تریش ئه لّین «لا إله إلا الله» واته: «لا معبود إلا الله»
هیچ په رستراویکی تر نیه الله نه بیّت.

ئه مهش هه له یه کی گه وره یه له چه ند روپه که وه:

وه لّامدانه وهی به هه مان ئه و روانه ی پیشو ده بیّت که باسما ن کرد،
هه روه ها دوباره ده لّین:

به پیی ده قی قورثان وحه دیسی په یامبه ری خوا - صلی الله علیه وآله
سَلَم - چه ندین په رستراوی تر هه یه، چه ندین گوپراهه لّیکراوی تر هه یه، به لّام
په رستراوی حه ق هه ر الله یه. ئه وه تا رب العالمین باسی جوړیکی په رستراومان
بو ده کات له قورثاندا که ناوی هه وا وئاره زوه.

که واته هه وا وئاره زوش ده بنه په رستراو، پاره وپولّ ده بنه په رستراو.

* هه روه ها هه ندیکی تر ئه لّین: «لا إله إلا الله» واته: «لا حاکمیه إلا
لله»* ، واته: حوکم و حاکمیه ت هه ر بو خوا یه.

راسته به شیکه له به شه کانی «لا إله إلا الله»، ئه بیّت هه ر خوا حاکم
بیّت، وله به شی ربوبیه ت وئولو هیه تیشدا باسی هه یه، به لّام ئه م راقه یه
مه به ست نیه و به سیش نیه. جا «لا إله إلا الله» بریتی نیه له «لا حاکمیه إلا
لله» ئه مهش نیشانه ی زیاده روپی کردنه له پرسی حاکمیه ت.

به لّام ئیمه ی شوینکه وتوانی سه له فی صالح - خوی مه زن به فه زلی خوی

* وَهَذَا يَهْكِيَانُ كَه سَهِيْد قُوْتَبَه لَه تَهْفَسِيْرَه كَه ي خُوْدَا لَه تَهْفَسِيْرِي سُوْرَهْتِي
تَهْنَعَامْدَا تَهْلِي: «(لا إله إلا الله)» كَمَا كَانَ يَدْرِكُهَا الْعَرَبِيُّ الْعَارِفُ بِمَدْلُوْلَاتِ لُغَتِهِ: لَا حَاكِمِيَّةَ
إِلَّا لِلَّهِ، وَلَا شَرِيْعَةَ إِلَّا مِنْ اللَّهِ، وَلَا سُلْطَانَ لِأَحَدٍ عَلَى أَحَدٍ، لِأَنَّ السُّلْطَانَ كُلَّهُ لِلَّهِ فِي ظِلَالِ
الْقُرْآنِ لِسَيِّدِ قَطْبٍ - رَحْمَةُ اللَّهِ وَغَفْرُهُ - تَفْسِيْرُ سُوْرَةِ الْأَنْعَامِ. بُو زِيَاْتَر نَاسِيْنِي تَهْم كَه سَايَهْتِيَه
بِرَوَانَه نُوْسِرَاوَه كَانِي شَيْخ رَبِيْع.

له شوینکه و تهی راسته قینهی ئەوانمان بگێریت - زیاده پرۆیی و کورتره ویمان لهم پرسه وله هەر پرسیکی تریشدا پی قبول نیه، والله المستعان وعلیه التکلان وهو حسبي ونعم الوکیل.

تهنھا ئەم هەڵانەشمان باسکرد چونکه له کتیبه کان هەندی جار ته فسیری «لا إله إلا الله» بهم شیوازانه ده کرین.

تایا وتنی «لا إله إلا الله» تهنها به دەم خاوه نه که ی رزگار ده کات؟

هەر که سیك بیه ویت بیته نیو ئیسلامه وه ئەبیته به دەم بیلیت و به دل پروا و قه ناعه تی پی هه بیته، هه رکه س که به ده می گوتی: «لا إله إلا الله» ئیتر ئەوه نیه راسته و خو بخریتته به هه شته وه وله دۆزه خ رزگاری بیته، به لئ پیامبهری خوا - صلی الله علیه وآله وسلم - که ده فه رموی: «أَسْعَدُ النَّاسِ بِشَفَاعَتِي مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ خَالِصًا مِنْ قَلْبِهِ» هه وره ها ده فه رموی: «مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ خَالِصًا مِنْ قَلْبِهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ». واته: هه رکه سیك به پوختی و پاکی و خالصی له دلیه وه بیته: «لا إله إلا الله» ئەرواته به هه شته وه. که واته ده فه رموی به خالصی.

وه گه رنا خه لکیکی زۆر ده یلین وهانه خواری خواره وهی دۆزه خ، ئەوه تا مونا فیه کان ده یلین و دینه نوێژی جه ماعه ت وله گه ل مسلمانانیش نوێژیان ده کرد، ته نانه ت پیامبهر ویستی نوێژی جه نازه له سه ر یه کیکیان بکات، به لام رب العالمین ده فه رمویت: ﴿إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا﴾ واته: مونا فیه کان له خواری خواره وهی دۆزه خدان، له خواری بی باوه رانه وهن، نوێژیان کردوه، «لا إله إلا الله» یشیان گوتوه، به لام چونکه به دلیه وه نه یان گوتوه، پرویان پی نه بوه، قه ناعه تیان پی نه بوه، داخواییه کانی ئەو وشه یه یان جی به جی نه کردوه، یان دژه کانی «لا إله إلا الله» یان ئەنجامداوه، حالسان وای لیدیت.

ئەو که سه به وتنی «لا إله إلا الله» رزگاری ده بیته که له دله وه بروای

پیّی هه بیّت، وهه رچی شتیک «لا إله إلا الله» ده یخواریت جی به جیی بکات، وروکنه کانی «لا إله إلا الله» له ره گی گیانیدا بجه قینیت.

روکنه کانی ته وهیه وهک باسماں کرد، دو به شه: نه فی وئیسپات، نه فی ته وه ده کهیت که هه رچی په رستراوی تری غهیره الله ههیه شایسته ی په رستن بیّت، وئیسپاتی ته وه ده کهیت که هه ر خوا سبحانه به تاک ته نها شایسته ی په رستنه.

په روهردگار ده فه رمویّت: ﴿فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنُ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَأَ انْفِصَامَ لَهَا﴾ واته: جا هه رکهس بی بروا بیّت به هه رچی تاغوت وپروا به خوا بهیّنیت ته وه دهستی گرتوه به «لا إله إلا الله» ده.

تاغوت چیه؟

«اسم جامع لكل ما يعبد من دون الله» ناویکی گشتگیره هه رچی شتیک ده گریته وه که ده په رستریّت ورازیه به وه په رستنه ی، ته وه تاغوته، «الله» ی مهزن نه بیّت..

﴿فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ﴾ ته مهیان به رامبه ر «لا إله» ه.

﴿وَيُؤْمِنُ بِاللَّهِ﴾ ته مهیان به رامبه ر «إلا الله» یه.

﴿فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَأَ انْفِصَامَ لَهَا﴾ واته: دهستی گرتوه به

«لا إله إلا الله» ده وه په یوهسته به وه حه بله وه وپچرانی بو نیه.

هه وره ها خوی مهزن باسی ئیبراهیم ده کات - سه لات و سه لامی خوی له سه ر بیّت - ﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ، إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ، وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقْبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ که به که له که ی خوی وتوه: ته من به ریتم له وه ی که ئیوه ده په رستن، ته نها ته وه په روهردگارم نه بیّت که منی به دیهیناوه هه ر ته وه هیدایه تم ده دات.

ته ماشا بکه: ﴿إِنِّي بَرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ﴾ سهره تا پاککردنه وه، سهره تا نه فی کردن، سهره تا لادانی ههرچی په رستراوی تری غهیره الله ههیه، ته بهرا ده کات له هه مو په رستراوه کانیان، ته بیته ههرچی په رستراویکی تری غهیره الله ههیه بی باوهر بیت پیی، ته بهرا ی لی بکه ی، ته مهش نه فی هه که بو، به رامبهری ﴿لَا إِلَهَ﴾.

ته ی ئیسباته که کامه یه؟

بریتیه له: ﴿إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي﴾ ده بینی پاشان ئیسپاتی په رستراویتی هه قی الله ده کات، ته لی: ههر ته وه په روه رگاره هه قه که منی به دیه یئاوه، ته مهش «إِلَّا اللَّهُ».

هه مو ته مانه جهخت له سهر ته وه ده که نه وه عه رزم کردن، که ناکریت ته م رسته یه بی مانا بیت، ئاخر چۆن ده کریت وشه یه که یاسا ورپسا و بهرنامه ورپیازی سهرجه م په یامبه ران بیت وکللی بانگه وازیان بیت، به لکو ته گهر دینی سهرجه م په یامبه ران له وشه یه کدا کو بکه یته وه، ته وا بریتی ده بیت له وشه ی «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»، که چی کو مه لیک و اتاشی له خو نه گرت بیت؟!

خودای دانا وزانا له وه گه وره تر ودانتره، ههر که سیك به وتنی وشه یه کی بی و اتا و بی وتنی له دلّه وه بهر نیعمه تی ته و که ویت و به نه وتنی بهر خه شم وقینی ته و بکه ویت، ته گهر بیت و به دلّه وه نه یگوت بی و کو مه لیک داخوازی و واتا وله وازم و مه رجی نه بیت.

ته وه تانی مونا فیقین په روه ردگار باسی حالیا مان بو ده کات و ده فه رموی:

﴿إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ﴾، واته: که مونا فیقین هاتن بولات وتیان: ئیمه شایه تی ده ده بین که تو په یامبه ری خوات، خواش ده زانیت که تو په یامبه ری ته ویت، به لام خوا شاهیده که مونا فیقان به راستی درۆزن.

به لکو ته و شایه تیدانه نه ک نایان باته به هه شته وه، به لکو ته یان باته

خوار خواری دۆزه خه وه، چونکه ته وهی به دهم وتیان به دلّیان نه بو.

به لّی، «لا إله إلا الله» بهرزترین پلهی ئیمانیه «الإيمان بضع وسبعون، أو بضع وستون شعبة، فأفضلها (وفي رواية: فأعلاها) قول لا إله إلا الله، وأدناها إمّاطة الأذى عن الطريق، والحياة شعبة من الإيمان».

واته: ئیمان چه فتا و قسور یان شهست و قسور به شهی، باشتترین ئیمان یان بهرزترین ئیمان: وتنی «لا إله إلا الله» یه. و نزمترین پلهی ئیمانیش لادانی ئیش ئازاره له ریگای خه لکدا و شهرم و حه یاش به شیکه له به شه کانی ئیمان.

که واته بهرزترین پلهی ئیمانیه، ده روزاه ی بانگه وازی په یامبه رانه، سه ره تا به خه لکیان وتوه: بلین «لا إله إلا الله»، ته وه تا په یامبه ر ده بینی - صلی الله علیه و آله وسلم -، که تازه ره وانه کراوه به نیو بازه ره کانی مه ککه دا، له کاتی هاتنی مه وسمی چه جدا، به نیو خه لکدا ده گه پری و ده فه رموی: «قولوا لا إله إلا الله تفلحوا» بلین «لا إله إلا الله» سه رفراز ده بن.

هه مو په یامبه رانیش سه لات و سه لامی خوایان لیبتت:

که نوح - علیه السلام - نیردرا: ﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾.

﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ، قَالَ يَا قَوْمِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ، أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ وَأَطِيعُوا﴾.

که هود - علیه السلام - نیردرا: ﴿وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾.

که صالح - علیه السلام - نیردرا: ﴿وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ﴾.

که ئیبراهیم - علیه السلام - نیردرا: ﴿وَإِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللَّهَ

وَاتَّقَوْهُ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿۱۶﴾

که شوعهیب - علیه السلام - نیردرا: ﴿وَأَلِيَّ مَدِينَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ﴾.

که عیسا - علیه السلام - نیردرا: ﴿وَقَالَ الْمَسِيحُ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ﴾.

﴿مَا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ﴾.

به لکو هه مو په یامبه ران سه لآت و سه لامی خویان له سه ر بیټ:

﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ﴾

﴿فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾.

بویه ئیستا سه یرت لی نایهت ته گهر بلین: له پیناوی به جیگه یاندنی «لا إله إلا الله» و عیباده تی خوئی، خوای مه زن مه خلوقاتی دروست کرده، وه کو ده فرمویت: ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ جنوکه و مروقم دروست کرده بو ته نها مه به ستیک بو، ته ویش بو عیبادهت و په رستشی خو مه، تا لیره وه پیمان ده لیت: ژیان له بهر عیباده تی خوا، به ته نها راگرتنی الله دروست کراوه.

﴿إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ یش واته: «إلا لیوحدون» بو ته نها راگرتنی خو م، بو ته وهی به ته نها رویان له من بیټ، که واته دنیا بو هیچ که سیک دروست نه کراوه، بو هیچ مه به ستیک تر دروست نه کراوه وه کو هه ندیک ده لین: دنیا له بهر خاتری په یامبه ر دروست کراوه، بو ته م قسه شیان هه دیسیکی «موضوع - هه لبه ستراو» یش دیننه نه ک «ضعیف - لاواز».

هه دیسی هه لبه ستراویش ته وه نیه سه نه ده که ی لاوازیه کی تیډا بیټ،

به لکو فه رمایشته که هه ر درۆ وهه لبه ستراره.

جا ئە لئین په یامبهری خوا فه رمویه تی: خوی تعالی فه رمویه تی: «لولاک لولاک ما خلقت الأفلاک»، واته: ئە گه ر تو نه بوایه، له بهر خاتری تو نه بوایه، ئە ی موحمه ممد که ون و کائینات و گه ردونم دروست نه ده کرد.

ئهم قسه ی منیش ته نه قوص نیه و که مکردنه وه ی پایه نیه و به چاوی که م ته ماشا کردنی په یامبه ر نیه - صلی الله علیه و آله وسلم -، به لکو ئە مه هه قی خو پیدانه، وه گه رنا په یامبه ری خوا - صلی الله علیه و آله وسلم - ته وهش دینی خوا سبحانه دونیای له پیناودا دروست بکات، به لکو خوی تعالی ته وه ی له زه ویدا هه یه له بو تاده میزاده کان دروستی کردوه تا عیباده تی بکه ن، باشترین مرۆفیش په یامبه ری خوا یه - صلی الله علیه و آله وسلم - . به لام کیشه که له درۆ کردنه به ده م په یامبه ری خوا وه - صلی الله علیه و آله وسلم - ، کیشه که له زیاده رۆیی کردنه له په یامبه ری خوا - صلی الله علیه و آله وسلم - وه کو گا وره کان که زیاده رۆییان کرد له عیسای مه سیح - علیه السلام - . ئا ئە مه خراپه وده کریت پی بلیی رقی له په یامبه ره، ئە وه تانی خوشه ویستمان، نوری چاومان - صلی الله علیه و آله وسلم - له سه ره مه رگدایه وله دوا ساته کانی ته مه نی پیروزی پر تیکۆشان وماندونه ناسی خۆیدایه ده فه رمویت: «لَا تُطْرُونِي - به ضه مه ی تائه که - كَمَا أَطْرَتِ النَّصَارَى عِيسَى بْنِ مَرْيَمَ ، وَلَكِنْ قُولُوا : عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ » زیاده رۆیییم لیمه که ن، له ستایش کردنم سنور مه به زینن، مه دحم مه که ن زیاتر له هه قی خۆم، وه کو چۆن گا وره کان زیاده رۆییان کرد له عیسای کوری مه ریم، به لکو بلیین: به نده و په یامبه ری خوا.

ده بیته ته وهش بلیین: له سنوری خوی که متریش تاوانیکی گه وره یه و وه کو دژه که ی وایه.

جا که ده فه رموی: بلیین: به نده ی خوا، بو ته وه ی نه بریتته ریزی خوا وه

وسیفاتی خوای پیّ نه دریت - سبجانه - .

که دهشفه رمویّت: بلین: په یامبهری خوا، بو ئه وهی که مته رخه می له
تاست نه کریت و وه کو په یامبهر و نیرداویکی خوا پله و پایه وههقی خوئی پیّ
بدهین.

خوای مهزن له ئه هلی ناوه ندمان الوسطمان بگیړیت.

به لام ئه و ترسه ی په یامبهر - صلی الله علیه وآله وسلم - له سه ره مه رگدا
له هیچه وه نه هات، به لکو له عیلمه وه بو وده یزانی خه لکانیک دین له
ئومه ته که ی زیاده روئی و که مته رخه می له تاست ده که ن.

ئه وه تا بوجه یری له بورده که یدا ئه لی:

وکیف تدعو إلى الدنيا ضرورة من لولاه لم تخرج الدنيا إلى العدم
دع ما أدعته النصاری في نبیهم واحکم بما شئت مدحا فيه واحتکم
وکل آي أتى الرسل الکرام بها فإنما اتصّلت من نوره بهم
وکلهم من رسول الله ملتمس غرّفا من البحر أو رشفا من الدير
أقسمت بالقمر المنشق أن له من قلبه نسبة مبرورة القسم
ما سامني الدهر ضیما واستجرت به إلا ونلت جوارا منه لم يضم
ولا التمسست غني الدارين من يده إلا استلمت الندي من خير مستلم
يا خير من یمم العافون ساحته سعيا وفوق متون الأینق الرسم
خدمته بمديح استقیل به ذنوب عمر مضی- في الشعر والخدم
إن آت ذنبا فما عهدي بمنقّض من النبي ولا حبلی بمنصرم

فإن لي ذمة منه بتسميتي محمدا وهو أوفى الخلق بالذم
 إن لم تكن في معادي آخذا بيدي فضلا وإلا فقل يا زلة القدم
 حاشاه أن يحرم الراجي مكارمه أو يرجع الجار منه غير محترم
 ومنذ ألزمت أفكاري مدائحه وجدته خلاصي خير ملتزم
 ولن يفوت الغني منه يدا تربت إن الحيا ينبت الأزهار في الأكم
 يا أكرم الخلق مالي من ألوذ به سواك عند حدوث الحادث العمم
 ولن يضيق رسول الله جاهك بي إذا الكريم تجلى باسم منتقم
 فإن من جودك الدنيا وضرتها ومن علومك علم اللوح والقلم^(٧)

لهو هه مو زياده روييانه ي سه ره وه يه كيكيان به نمونه كه نه لي:

«ومن علومك علم اللوح والقلم» هه نديك له زانسته كاني تو، به شيك له
 زانسته كاني تو نه ي موحه ممد زانستي له وح وقه له مه.

له وحيش واته: ده زاني چي له له وح المحفوظدا هاتوه، له كاتيكد خواي
 متعال جل جلاله ته فه رموي: ﴿قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ
 إِلَّا اللَّهُ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ﴾ هه رچي له ناسمان وزه ويدياه شته په نهان
 وغه يبيه كان نازانيت ته نه خودي الله نه بيت سبحانه به ته نهان.

له وح المحفوظيش لاي خوويه تي وپاراستويه تي، ته نانته مه لائيكه ته
 نزيكه كانيش لي نازان.

جا دونيا له بهر خاتري عيباده تكدني الله جل جلاله دروستكراوه،
 موخي عيبادهت ومه بهست له عيباده تيش بريتيه له ته وحيدى خوا، به ته نهان

^(٧) پروانه ديواني بوجه يري ل ٢٤٠ - ٢٤٨ له وشيعره وه ي كه مه شهوره به بورده.

پراگرتنی الله جل جلاله.

مه‌رجه‌کانی «لا إله إلا الله»^۱

به داخه‌وه ئه‌لیم زۆریه‌ی موسلمانان نازان مه‌رجه‌کانی «لا إله إلا اله» چیه، ئه‌بیته‌ی چۆن بیلی تا له قیامه‌ت پزگاری بیته.

که ده‌لیم مه‌رجه‌کانی «لا إله إلا اله» واته: هه‌ر که‌س بنه‌مای ئه‌و مه‌رجانه‌ی تیدا نه‌بیته‌ی شایه‌تومانه‌که‌ی سودی پی ناگه‌یه‌نیته.

زانایانیشمان په‌حمه‌تی خویان لیته‌ی له شیعری‌کدا کۆیان کردۆته‌وه:

وبشروط سبعة قد قیدت وفي نصوص الوحي حقاً وردت
فإنه لا ينتفع قائلها بالنطق إلا حيث يستكملها
العلم واليقين والقبول والانقياد فادر ما أقول
زانست ودلنیایی و هه‌رگرتنی و ملکه‌چی، سوربه بو تیگه‌شته‌نی
والصدق والإخلاص والمحبة وفقك الله لما أحبه
وبه راستگویی وئخلاص و خوشویستی خوا مؤفه‌قتکا بو کاری‌کردنی

*** **

یه که‌م: العلم «زانست» که دژی نه‌زانین بیته به مانا‌کانی

موسلمان ئه‌بیته‌ی زانستی هه‌بیته‌ی به هه‌قیقه‌تی «لا إله إلا الله»، بزانیته «لا إله إلا الله» واتای چیه.

^۱ پرسیاریان له شیخ عبد المحسن العباد کرد - حفظه الله -: «هل شروط لا إله إلا الله شروط صحة أم شروط كمال؟» ته‌ویش له وه‌لامدا فه‌رموی: «شروط «لا إله إلا الله» شروط صحة، لأن الإنسان لا يحصل منه الإيمان إلا بها كلها، مثل: القبول المنافي للرد واليقين المنافي للشك، فإذا حصل الرد أو حصل الشك أو حصل التكذيب فهذا يدل على عدم حصول الإيمان» اه من شرحه علی أبي داود.

که سَیِّکَ بَلَّیْتَ «لا إله إلا الله» و واتاکه‌ی نه‌زانیّت، بیّ سوده.

ئه‌وه‌تا رب العالمین به په‌یامبهر -صلی الله علیه وآله وسلم--
ده‌فهرمویت: ﴿فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ بزانه که خوا په‌رستراوی هه‌قه وهیچ
شهریک وهاوه‌لیکی نیه، له‌واتاکه‌ی تیّبگه.

په‌روه‌ردگار ده‌فهرموی: ﴿إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ که‌واته
شاهییدی ته‌بیّت به هه‌ق بیّت وزانستی هه‌بیّت.

که‌تۆش شایه‌تی ده‌ده‌یت هه‌ر خوا په‌رستراوی هه‌قه، ته‌بیّت به زانسته‌وه
شاهییدی بده‌یت نه‌ک شایه‌تی بده‌یت له‌سه‌ر شتیّک که نازانی چیه ویانی چی.
هه‌روه‌ها ده‌فهرموی: ﴿هَذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنذَرُوا بِهِ وَلِيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ إِلَهُ
وَاحِدٌ وَلِيَذَّكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ واته: ئەم په‌یامه بوّ ته‌وه‌یه بزانی که هه‌ر یه‌ک
په‌رستراو هه‌یه.

ته‌بیّت له‌وه‌ نه‌فی وئیسپاته‌ی باسمان کرد به باشی تیّبگه‌ی، «لا إله»
نه‌فیه هه‌رچی معبود «په‌رستراو» یکی غه‌یره خوا هه‌یه ته‌به‌پرای لی‌ده‌که‌ی
وکوفری پی‌ده‌که‌یت، «إله» یش «فَعَالٌ» ه به واتای «مَفْعُول» یانی: «مَأْلُوه-
په‌رستراو»، «الإلهة» ش چاوگی «أَلَهُ يَأْلُهُ إِلَهَةً وَأُلُوهَةً» یه به‌کارده‌هیتری بوّ
په‌رستن له‌گه‌ل خۆشویستن وملکه‌چی.

که‌واته وشه‌ی «الإله» یانی «معبود»، و «الإلهة والألوهية» یش یانی
«العبودية- په‌رستن» ته‌گه‌ر خۆشویستن وملکه‌چی وره‌زامه‌ندی له‌گه‌لدا بیّت.

که‌واته «الإله» ته‌وه‌یه که ده‌په‌رستریّت له‌گه‌ل خۆشویستن وملکه‌چی بون
ورازی بون.

ئه‌م راقه‌یشمان به پشت به‌ستن به زمانی عه‌ره‌بی کردوه، وئه‌مه‌ش له
راسترین راقه‌کانه.

به‌لگه‌ش بوّ ئەمه هاتنی وشه‌ی «إله» به واتای عیباده‌ت له

قورئاندا، وه کو له سورهتی ئه عرافدا هاتوه، به پیسی قیرائه ته که ی ئین عه عباس: ﴿وَيَذْرُكُ وَالْهَتَّكَ﴾ یانی: ویزدک و عبادتک.

ئه بیته ئاوها له واتاکه ی تیبگه یته، ئه لیته «لا إلهَ إلا اللهُ» وناشزانی ئه پۆیت هاوار له قهبر وله گوڤر وله شه خص وله دار وله په پۆر ده که یته، وهانایان بۆ ده به یته و لییان ده پارێتته وه، ئه وه تینه گه یشتنه، و نه بونی زانسته به «لا إلهَ إلا اللهُ».

بۆیه پیشه و امان شافیهی - رحمه الله - ده فهرموی: پیویسته له سه ره هه مو موسلمانیک ئه وه نده له زمانی عه ره بی فیر بیته که ده توانیته، بۆ ئه وه ی بتوانیته پیی شایه تومان به ینیته و بلیته لا إله إلا اللهُ محمد رسول الله و پیی قورئان بخوینیته.

بۆیه بوخاری ناویشانی به شیکی سه حیه که ی به م ناویشانه وه دانا وه: «بَابُ الْعِلْمِ قَبْلَ الْقَوْلِ وَالْعَمَلِ» به شی: زانسته له پیش گوفتار و کرداره وه یه. مه به ستی ئه وه یه ئه بیته پیش هه ر قسه و ئیش و کاریک زانسته هه بیته، یانی مه رجی دروستیته هه رچی گوفتار و کرداره و حیسابی بۆ نا کریت هه تا زانستی له گه له نه بیته ﴿قاله العینی﴾.

جا ئایه تیک به به لگه ده هی نیته وه که په روه ردگار به په یامبه ر صلی الله علیه وآله وسلم ده فهرموی: بزانه که ئه وه لا إله إلا اللهُ یه، ﴿فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾

شیخ الإسلام ئین ته میه ش ده فهرموی: «فمن شرط الإيمان وجود العلم التام» واته: «له مه رجه کانی ئیمان، بونی زانستیکی ته وا وه»

توخوا پیم بلین:

هاوار له قهبر وله گوڤر وله شه خص وله دار وله په پۆر کردن، وهانا بۆ بردنیا و پارانه وه لییان، باوه ر بون پییان که خو یان زیان و قازانج ده گه یهن، ئه مه له گه له بت په ره ستیدا جیاوازی چیه؟

وردبئهوه: به بهردیك، به پهرویهك... دهلیت ئەمه موقهیهتی مندالەكهم دهكات، ئەمه موقهیهتی سهیارهكهم دهكات، فلان كهس وشه خص دهپاریزیت ودهتپاریزیت، ئەویان مندال دەبهخشیت، ئەویان بیهوی باران دهبارینیت، ئەویان بهخت دهكاتهوه وئەویان بهخت دهبهستیت!! ئەهی خودای بهرز ومهزن ودانا وتوانا.

بی باوهپانی قورهیشیش هەر وایان دهوت، ئەیانوت: ئەم بتانه موقهیهتیمان دهکهن، دهمان پارێزن.

ئەوهی ئەوان بی زمانه وئەوهی خویشان بی زمان.

کهواته ئەبیّت وریابین وله واتای «لا إله إلا الله» تیبگهین.

ئەهی عیبادهت چیه؟

زانایانمان دهفهرمون: «اسم جامع لكل ما يحبه الله ويرضاه من الأقوال والأعمال الظاهرة والباطنة»، ناویکی گشت گیره بو ههرشتیک به کاردیت خوا سبحانه - هزی لیبکات وخویشی بویت، کردار یان له گوفتار بیّت، دیار، یان شاراهه بیّت، واته: کردارهکانی دل بیّت «أعمال القلوب» یان کردارهکانی لاشه «أعمال الظاهر»، بهمانه ههموی عیبادهت ئەوتریت.

کهواته عیبادهت هەر تهسبیحات نیه، عیبادهت هەر نوێژ نیه، هەر روژو نیه، بهلکو هەرچی خوا سبحانه - پیی خویش بی عیبادهته.

مادام عیبادهته، کهواته ئەبیّت تهنها بو خوا بیّت، لهو جورانهی عیبادهتیش:

هاوارکردن، وپارانهوه، وفریاد رهسی، وکۆمهك رهسی، وداوای یارمهتی کردن و... هتد، ههمو ئەمانه عیبادهتن، ئەبیّت تهنها بو الله جل جلاله - بکریّن.

جا ئەگەر قورئان بخوینیتهوه هەر له «فاتیحا» وه بو «الناس» ته ماشا

ئەكەیت زۆربەى سەرزەنشتى خوا جل جلاله - بۆ پەرس تراوه كانى قورەيش، لەسەر هاوار كرده بهو بتانه.

سەرنج بدن من ناليم تەنھا يەك جۆر شرک هەيە وئەویش هاوار كرده غەيرە خوايە سبحانە -، بەلكو دەلیم: زۆربەى سەرزەنشستە كانى الله جل جلاله - بۆ موشرىكە كانى قورەيش لەسەر هاوار كرده به ئەو بتانه.

كەواتە هاواردن عىبادەتە وبووتە هۆى ئەوەى خوا جل جلاله - زەمى كافرە كانى قریش بكات لەسەرى، كە هاواريان پيڤدەكەن وسود وزيانيان نيە.

هەروەها ئەبىت ئومىڤدەمان هەر بە الله هەبىت، چونكە ئومىڤد بون عىبادەتە، خو ئەگەر هاتو مرۆڤ ئومىڤدى بە شەخسىك هەبو، ئەوا شىركى بۆ خوا قەرارداوە.

ترسان عىبادەتە ئەبىت مرۆڤ تەنھا ترسى لە خوا سبحانە - هەبىت، ئەگەر ترسى لە غەيرە خوا هەبو ئەوا شىركى بۆ خوا سبحانە - قەرار داو، ترسى لە شەخسىك، لە دارىك هەبو كە زەرەرى لىڤدات، بلى: قسەى پى بکەيت چاوت كويڤ دەكات، قسەى پى بکەيت شتىكت پيڤدەكات، ئەمانەش شىرك بۆ خوا قەراردانە.

جا تىنەگەيشتن لە «لا إله إلا الله» رۆژگارمانى بەم حالە گەياندو، كە تىنەگەيشتىن لى، ئەوسا شىرك قەراردان بال بەسەر ژيان وگوزەررانى خەلكدا دەكىشىت، ئەوسا شىركمان لى دەبىتە داخوازيە كانى «لا إله إلا الله».

بەلكو هەمو گەلىك كە زانستيان بە «لا إله إلا الله» نەبو بىت، توشى شىرك هاتون بىگومان:

ئەو گەلى موسايە عليه السلام - هەر كە پەروەردگار لە دەرياكە دەيان پەرىنيتتەو، ئەوسا بەلاى خەلكانىكدا تىپەردەبن كە خەرىكى پەرسىتى بته كانى خويانن، بۆيە بە موسا دەلین: ﴿اجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ﴾ ئەى موسا پەرس تراو پىكمان بۆ دابنى وەكو چۆن ئەوان

په رستراویکیان ههیه، ئه ویش فهرموی: به راستی ئیوه میلله تیکی نازان.

ته نانهت له جهنگی حونهیندا هه ندیک له هاوه لانی په یامبه ر صلی الله علیه وآله وسلم که تازه موسلمان بون، به هوی که می شاره زاییان داوی هه مان شتیان له په یامبه ر کرد - صلی الله علیه وآله وسلم -، ئه وه تا له سونه نی تورمزیدا هاتوه وئهلانی به صحیحی زانیوه، ئه بو واقیدی له یسی ئه لی:

«حَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى حُنَيْنٍ وَنَحْنُ حَدِيثُ عَهْدٍ بِكُفْرٍ - وَكَانُوا أَسْلَمُوا يَوْمَ الْفَتْحِ -، قَالَ فَمَرَرْنَا بِشَجْرَةٍ [وَفِي رِوَايَةٍ: بِسِدْرَةِ الْمُشْرِكِينَ يُقَالُ لَهَا: ذَاتُ أَنْوَاطٍ يُعَلَّقُونَ عَلَيْهَا أَسْلِحَتَهُمْ وَيَعْكُفُونَ حَوْلَهَا]، فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ اجْعَلْ لَنَا ذَاتَ أَنْوَاطٍ كَمَا لَهُمْ ذَاتُ أَنْوَاطٍ، فَلَمَّا قُلْنَا ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ [وَفِي رِوَايَةٍ: سُبْحَانَ اللَّهِ] وَقُلْتُمْ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ كَمَا قَالَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ لِمُوسَى ﴿اجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ﴾ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿﴾ [فِي رِوَايَةٍ: أَنَّهَا السُّنَنُ] لَتَرْكَبَنَّ سُنَنَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ

«

واته: «له گه له په یامبه ری خوادا صلی الله علیه وسلم ده رچوین بو جهنگی حونهین، جا تازه موسلمان بو بوین - له رۆژی فه تخی مه که که دا موسلمان بو بون - ئه لی: تیپه ر بوین به لای دار سیدره «دار که نار - نه بک» یکی هاوبه ش پهیدا که ره کان که پییان دهوت: شت پیا هه لواسه ر چه ک وشتیان پیا هه لده واسی [بو ته به ر] ولای ده مانه وه، وتمان: ئه ی په یامبه ری خوا صلی الله علیه وآله وسلم تۆش ئاوها شت پیا هه لواسه ری کمان بو دابنی وه کو چۆن ئه وان داریکیان هه یه وشتی هه دلده واسن، هه رکه ئه وه مان به په یامبه ر صلی الله علیه وآله وسلم وت، فهرموی: الله أكبر (له رایه تی کدا: سبحان الله)، سویند به وهی نه فسمی به دهسته، ئه وه تان وت که به نی ئیسرائیل به موسایان علیه السلام وت: ﴿اجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ﴾ ئه مه هه مان ریباری ئه وانه ی پیش خۆتانه، سویند بیست شوینی ریباری ئه وانه ی

پیش خۆتان ده که ون.

بۆیه زۆر پیویسته وزه روره زانستمان به واتاکانی «لا إله إلا الله»
هه بیته.

جا هه رکه سیك بمریت وزانستی هه بیته به «لا إله إلا الله» و به زوبانیشی
گوتبیتهی ئه پرواته به هه شته وه.

په یامبه ر - صلی الله علیه وآله وسلم - ده فه رمویته: «مَنْ مَاتَ وَهُوَ
يَعْلَمُ أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ».

واته: هه ر که سیك بمریت و بزانیته که هه یچ په رستراویکی تری هه ق نیه
وشایسته ی په رستن بیته جگه له الله، ئه وا ئه پرواته به هه شته وه.

ئه مه ش مه نطوقی حه دیسه که یه.

یانی هه رکه سیك بمریت و نه زانیته و عیلمی به واتاکه ی نه بیته ده پرواته
دۆزه خه وه، ئه مه ش مه فهومی حه دیسه که یه.

دوهم: الصدق - به راستگۆیانه بیلیته «که دژی به درۆه و تنه»

الصدق به کوردی واته: راستگۆیی، و مانای «مگابه قه» شی تیدایه،
واته: ئه وه ی به ده م ده یلیته موتابه قه و وه کو ئه وه بیته که له دلیدایه، واتا:
سنگ ده مت له وتنی «لا إله إلا الله» وه کو یه ک بیته.

یانی ئه گه ر بۆ موجه له بیته یان بۆ ترس یان بۆ به رژه وه ندی دنیا
راستگۆ نه بوه.

هه ر بۆیه به شایه تومان ده گوتریته: «كلمة الصدق»

ئه مه ش که سی راستگۆیه، واته: که سیك راستگۆ و صادق نیه ئه وه ی که
له ناخیایه تی دژه که ی به ده م بلیته، یان ئه وه ی به ده می ده یلیته دژی ئه وه یه
که له ناخیایه، ئه م جۆره که سه سود له وتنی «لا إله إلا الله» نایینیته.

وئایه تی: ﴿وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى﴾ به «وَصَدَقَ بِلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» راقه کراوه.

ههروهها پهروهردگار دهفهرمویت: ﴿الْم، أَحَسَبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ، وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ﴾

په یامبهری خوا -صلی الله علیه وآله وسلم- دهفهرمویت: -وه کوله
 هه دیسه که می ته نهس هاتوه له موعازوه ونه گیپراوه ته وه تا نزیک سه ره مه رگ،
 که له سه رجیگه می مردن خوئی بینیوه، ته وسه ترسا ته مه دواساته کانی
 ته مه نی بیّت، جا ته نهس فه رموی: -«أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمُعَاذُ
 رَدِيفُهُ عَلَى الرَّحْلِ، قَالَ: يَا مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ قَالَ: لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ،
 قَالَ: يَا مُعَاذُ قَالَ: لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ ثَلَاثًا، قَالَ: مَا مِنْ أَحَدٍ يَشْهَدُ
 أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ صَدَقًا مِنْ قَلْبِهِ إِلَّا حَرَّمَهُ اللَّهُ عَلَى
 النَّارِ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَلَا أُخْبِرُ بِهِ النَّاسَ فَيَسْتَبْشِرُوا قَالَ: إِذَا يَتَّكَلَّمُوا وَأَخْبَرَ
 بِهَا مُعَاذٌ عِنْدَ مَوْتِهِ تَأْتُمَا».

«موعاز له پشتی په یامبهری خواوه -صلی الله علیه وسلم- له سه ره
 پشتی تاژهلینک سه رکه وتبو، فه رموی: ته می موعاز، ته ویش وتی: به لیّ ته می
 په یامبهر گویم لیته وگوپرایه لثم، دیسانه وه فه رموی: ته می موعاز، ته ویش
 وتی: به لیّ ته می په یامبهر گویم لیته وگوپرایه لثم، تا سیّ جار، فه رموی:
 هیچ که سیک نیه شایه تی بدات که هیچ په سترایک نیه به ههق ته نهها الله
 نه بیّت، وموحه مه د نیردراوی خوایه، به صادقی وراستگویانه ته مه له دلپه وه
 بلّی، ئیلا خوا سبحانه - له سه ره دوزخ هه رامی ده کات بیخوات، ته ویش
 وتی: ته می په یامبهری خوا صلی الله علیه وسلم، ئایا ته مه به خه لک نه لیتم،
 تا دلپان پیّ خویش بیّت، فه رموی: که وابو پالی لیّ ده ده نه وه، که موعازیشی
 گیپرایه وه له کاتی مردنیادا بو له ترسی تاوانباریدا گیپرایه وه -یانی له ترسی
 ته وه می هه دیسیکی شار دوته وه و تاوانبار ده بیّت».

جا ئه بیټ به صادقی و راستگۆیانه له دلیهوه بیلیت «صدقاً من قلبه»
 دژی درۆیه، واته: به درۆوه نهیلیت، بۆ موجهلهی کهس نهیلیت، له بهر
 خاتری کهس نهیلیت، له بهر خاتری بهرزه وهندی دونیا نهیلیت، به راستگۆیانه
 له دلهوه بیلیت.

واته: دژی شایه تمانی مونا فیه کهان بیټ، چونکه ئهوان له بهر خاتری
 بهرزه وهندی و به درۆوه دهیلین.

«صدق-راستگۆیی» ش پلهیه که له پله ههره بهرزه کهان، ته نانهت رب
 العالمین ده فهرمویت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ﴾
 واته: ئهی ئهوانه ی ئیمانان هیناوه پارێزکار بن و له گهلهی صادقانه کهاندا بن،
 ته ماشا ده که ست ئه وهنده پلهیه که بهرزه، پیمان ده فهرمویت له گهلهی
 صادقانه کهاندا بن.

به لکو رب العالمین باسی قیامهت ده کات و ده فهرمویت: ئه مپۆ رۆژی که
 ته نها خه لکه راستگۆ که راستیه که یان سو دیان پی ده گه یه نیټ، ﴿هَذَا يَوْمٌ يَنْفَعُ
 الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ﴾ ئه مه رۆژی که ته نها صادقین تیایدا بر دویانه ته وه به هوی
 راستیه کهانیانه، بۆیه ئه بیټ صادق بین بۆ ئه وهی له قیامهتدا ئه و شایه تمانه ی
 که هینا ومانه سو دمان پی بگه یه نیټ.

مه رجی سییه م: الیقین، به دلنیایی و دلئوقره ییه وه بیلیت، «که دژی
 گومان و دو دلیه»

الیقین، واته دلنیایی و دلئوقره یی، و نه مانی گومان و دو دلی.
 به ریزه کهان...

ئه بیټ ئه و په ری یه قین و دلنیاییټ، له «لا إله إلا الله» و اتا کهانی وه هه مو
 ئه و شتانه ی له خوی ده گریت.

ئه بیټ: دلنیا و دلئوقره بیټ که هه ر الله په رستراوی هه قه.

تہیبت: دلنیا و دلثوقره بیت کہ ہەر چی پەرستراوی تری جگہ لہ اللہ
ہہیہ باتل و پوچن.

تہیبت: دلنیا و دلثوقره بیت کہ ہەر موحمہد صلی اللہ علیہ وآلہ
وسلم، تاکہ ریگای گہیشتنہ بہ خوا.

ئیمانداری راستہ قینہ کاتیک تہ لیت ((لا إله إلا الله))، بہ یہ قینہ وہ،
بہوپہری دلثارامیہ وہ، بہ دلثوقره بیہ وہ تہ یلیت، بہ لام مونا فیک لہ گوماندا یہ،
لہ دو دلیدایہ، رارایہ.

جا دلثوقره یی ویہ قین و بیگومانی سیفہ تی ہہ می شہ یی موسلمانہ، وہ کو
چون گومان و دو دلی سیفہ تی ہہ می شہ یی بی باوہر و منافقانہ.

خوای گہورہ لہ بارہی بیباوہر و منافیقہ کانہ وہ دہ فہرمویت: ﴿بَلِ ادَّارَكَ
عِلْمُهُمْ فِي الْآخِرَةِ بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْهَا بَلْ هُمْ مِنْهَا عَمُونَ﴾. ہہروہا
دہ فہرمویت: ﴿أِنَّمَا يَسْتَأْذِنُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَارْتَابَتْ
قُلُوبُهُمْ فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ﴾. ہہروہا دہ فہرمویت: ﴿وَإِذَا قِيلَ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ
حَقٌّ وَالسَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا قُلْتُمْ مَا نَدْرِي مَا السَّاعَةُ إِنَّ نَظْنَ إِلَّا ظُنًّا وَمَا نَحْنُ
بِمُسْتَيْقِنِينَ﴾.

بہ لکو ہەر لہ دیر زہمانہ وہ گومان و دو دلی بہ میرات بو بیباوہران
و مونا فیکہ کان بہ جیماوہ، تہوہتا پەروردگار باسی پہ یامبہر صالح علیہ
السلام و گہ لہ کہی دہ گات و دہ فہرمویت: ﴿قَالُوا يَا صَالِحُ قَدْ كُنْتَ فِينَا مَرْجُوًّا
قَبْلَ هَذَا أَتَنْهَانَا أَنْ نَعْبُدَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ
مُرِيبٍ﴾.

ہہروہا باسی گہ لی موساش دہ کات علیہ السلام: ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى
الْكِتَابَ فَاحْتُلَفَ فِيهِ وَلَوْ لَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ
مِنْهُ مُرِيبٍ﴾

بہ لکو تہمہ سیفہ تی ہہ مو بیباوہر و مونا فیکہ کان بوہ ہەر لہ نوحی

دوای ئادهم تا خاتهم: ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ
وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَرَدُّوا أَيْدِيَهُمْ
فِي أَفْوَاهِهِمْ وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ
مُرِيبٍ * قَالَتْ رُسُلُهُمْ أَفِي اللَّهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَدْعُوكُمْ لِيَغْفِرَ
لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخِّرَكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى قَالُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا تُرِيدُونَ
أَنْ تَصُدُّونَا عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَاتُونَا بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ﴾

لهم خهوی گومان و دو دلیه ش بیدار نابنه وه هه تا قیامت: ﴿الْقِيَا فِي
جَهَنَّمَ كُلٌّ كِفَارٍ عَنِيدٍ * مَنَاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُّرِيبٍ﴾ که خرانه دۆزه خه وه، که
سزا و خه شم و تورهبی خویان بینی ته وسا ته لئین: ﴿رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا
فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا إِنَّا مُوقِنُونَ﴾ خویه یه قینمان په یدا کردوه و بمانگیره وه
تا کاری چاکه بکهین، به لام تازه کار له کار ترازاوه.

خویه به فهزل و کهره می خۆت له دو لی و گومان بمانپاریزی و یه قینمان
پی ببه خشی.

له به رامبه ریشدا و هسفی ئیمانداران ده کات به دلنیایی و دلنۆقرهیی:

خوی گه وره ده فه رموی: ﴿أَلَمْ * ذَلِكَ الْكِتَابُ لَّا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ﴾
تا ته وهی ته فه رموی: ﴿وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ﴾.

ههروه ها ده فه رمویت: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ
يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ﴾.

واته: ته نها ته مانه ن ئیمانداری راسته قینه، که برویان به خوا جل جلاله
وبه په یامبه ر هه یه، صلی الله علیه وسلم، ﴿ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا﴾ پاشان گومان
ناکه ویته و دلینه وه و توشی دو ودلی نابن، یه قینیان هه یه به و خویه ی بروی
پی ده هیئن، به و ناخیره ته ی که برویان هیئاوه بو ی ده گه رینه وه، به و
شایه تمانه ی که ده هیئن، به و ئیسلامه ی که برویان پی هیئاوه.

به لکو مه به ست له تاقیکردنه وهی دنیا بو ته وه یه قیندار و گوماندار

لَيْكُ جِيا بَكْرِيَّتَهُوهُ:

﴿وَلَقَدْ صَدَقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا فَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ * وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يُوْمِنُ بِالْآخِرَةِ مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ وَرَبُّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ﴾

بۆیه ئەبیت کاتیکی شایه تمان دینین، بهوپه‌ری یه‌قینه‌وه، بهوپه‌ری دنیاییه‌وه، له دلمانوه بیهینین.

مه‌رجیش نیه هه‌رکه‌سیک یه‌قینی بۆ دروست بی‌ت که خوا هه‌یه، ئیتر موسلمان بی‌ت، ئەوه ئیبلیسه بروای به بونی خوا هه‌یه، به‌لام رزگاری ناکات، خۆبه‌گه‌وره زانین «الکبر» رێگر ده‌بی‌ت له‌به‌رده‌م باوه‌ری راسته‌قینه‌ی رزگارکه‌ردا.

ئه‌وه‌ش ئەبوتالبه، بروای به ئیسلام هه‌یه، ئەزانیت ئیسلام هه‌قه، به‌لام ده‌مارگیری وشوین کهوتنی باوباپیران وته‌قلیدی کویرانه، رێگره له‌به‌رده‌م ئەوه‌ی شوینی هه‌ق بکه‌ویت، لیوه‌ی ده‌گی‌رنه‌وه تویه‌تی:

وَاللّٰهِ لَنْ يَصِلُوْا اِلَيْكَ بِجَمْعِهِمْ حَتّٰى اَوْسَدَ فِي التَّرَابِ دَفِيْنًا
فَاَصْدَعْ بِاَمْرِكَ مَا عَلَيْكَ غَضَاظَةً وَاَبْشِرْ وَقَرِّ بِذٰكَ مِنْكَ عِيُوْنًا
لَوْلَا الْمَلَاْمَةُ اَوْ حِذَارٌ مَّسْبُوْبَةٌ لَوْجَدْتَنِيْ سَمْحًا بِذٰكَ مَبِيْنًا

«ئه‌وه‌ش هیره‌قلی گه‌وره‌ی رۆمه‌کانه، بروای به ئیسلام و په‌یامبه‌ر هه‌بو، ته‌نانه‌ت ئەوه‌نده بروای به ئیسلام هه‌بو، وتی: ئیسلام ده‌سه‌لآت ده‌گری‌ت به‌سه‌ر ئەم شوینه‌ی مندا، ته‌نانه‌ت ئەوه‌نده بروای به په‌یامبه‌ر هه‌بو، وتی: ئەگه‌ر له‌لای ببوایه‌م پییه‌کانیم بۆ ده‌شۆرد.

ته‌نانه‌ت ئەوه‌نده بروای هه‌بو، دار وده‌سته‌که‌شی تا‌قی‌کرده‌وه، بزانی ئەگه‌ر شوینی ئەو دینه‌تازه بکه‌ویت، شوینی ده‌که‌ون، به‌لام که بی‌نی تو‌ره بون وه‌له‌چون و وه‌کو گویدرێژی ده‌شته‌کی هاواریان لی‌هه‌لسا و به‌ره‌و ده‌رگا‌کان

رایان تا برۆنه دهرهوه، بهلام هیرهقل دهرگاکانی داخستبو، که بهو شیوهیه بینانی بیئومیید بو له باوه رهینانیان، شهوهبو بانگی کردنهوه و وتی: تاقیمکردنهوه بزائم تا چند توندن لهسهر دینهکهی خۆتان^۱.

جولهکش «الیهود» یه قینیان هه بو که په یامبهری خوا صلی الله علیه وآله وسلم ههقه، شهوهتا پهروهردگار رادهی دلنیایی ویه قینه که یانمان پی دهلیت، شهفرموی: ﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ آبْنَاءَهُمْ وَإِنَّ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ * الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿۱﴾ وهکو چۆن مندالی خویان دهناسنهوه ئاوهاش رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم دهناسنهوه که په یامبهره وههقه، بهلام شوینی نه کهوتن، لهبهرده مارگیری، لهبهر هسودی، به زولم وستهم.

جا بینیت ئەمانه جوړه یه قینیکیشیان هه بو، بهلام نه بون به ئیماندار، وبه موسلمان هه ژمار نه کران.

وهکو چۆن که سیک به روکش بلی: «لا إله إلا الله»، مهرج نیه لای خوا ئیماندار بییت، وهکو مونافیه که کان، به دم «لا إله إلا الله» یان دهوت، بهلام له دلوه به گومان بون.

کهواته: نه کاری بی دل شه بییت، نه دلی بیکار. به لکو ئیمانی دل وکار وکردهوه.

بویه موسلمان کاتیک شایه تمان دینیت، شه بییت شهوپه ری یه قینی هه بییت بهو شایه تمانه ی دهیه نییت، بهرامبهر به واتاکانی.

«لا إله إلا الله» کۆمه لیک واتای ههیه، شه بییت دلئوقره بی بهرامبهر

^۱ شهوهی له نیو دو که وانه که دایه: پروانه سه حیجی بوخاری هه دیسی ژماره ۷، که

شه بو سفیان خوا رازی بییت لی، دهیگی پیتته وه. ههروهها موسلیمیش به ژماره ۱۷۷۳ دهیگی پیتته وه.

هه رکه ست بیینی له پشت تهم باخه وه شایه تی ده دات که: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»، هیچ په رستراویکی هه ق نیه الله نه بییت، به دلنیایی و دلئوقره بییه وه ده یلیت، له دلوه یه قینی هه یه به وهی ته یلیت، ته وه مژده ی به هه شتی پییده.

- ته بو هورهیره ته لی: په یامبهر صلی الله علیه وسلم فه رمویه تی: «أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّي رَسُولُ اللَّهِ، لَا يَلْقَى اللَّهُ بِهِمَا عَبْدٌ، غَيْرَ شَاكٍ، فَيُحْجَبَ عَنِ الْجَنَّةِ».

واته: «أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّي رَسُولُ اللَّهِ، هَيْجَ كَهَسَ بِهِمْ شَايَه تمانه ناگاته وه به خوا، له کاتی کدا بیگومان بییت لی، ریگری چونه به هه شتی لی بکریت» یانی ریگری چونه به هه شتی لی ناکریت.

الربهاری ته لی: «شایه تمان له خاوه نه که ی قبولنا کریت مه گه ر به نیه تی کی راست و ته واوی یه قین نه بییت».

ته بو عوانه له موسنه ده که خویدا ته لی: «الدَّلِيلُ عَلَيَّ أَنَّهُ لَا يَنْفَعُهُ الْإِقْرَارُ حَتَّى يَسْتَيْقِنَ قَلْبُهُ وَيُرِيدُ بِهِ وَجَهَ اللَّهِ بِمَا يَحْرُمُ بِهِ عَلَى النَّارِ».

مه رجی چواره م: الإخلاص، به پاکی و بیخه وشیه وه بیلی «که دژی شيرك وړیا وجگه له خوا مه به ست بونه»

ثیخلاص: واته: «الْخُلُوصُ مِنَ الْكُدْرِ وَالشَّوَابِ وَالشَّرِكَةِ وَالْغِشِّ»، پاکبونه وه له گه رد و خه وش و هاوبه شی و غه ش و فیل.

وه رگی و نوسه ره کان، ثیخلاص به دلئوسزی و اتا ده که ن، که یه کی که له لازمه کانی ثیخلاص، یانی هه رکه س موخلیص بییت ته بییت دلئوسز بییت.

جا ته گه ر ته مه زمانه و کورده واری و ایان به کاره ییناوه، ته وه قسه مان نیه، چونکه ناکریت موخاسه به ی زمان بکریت له سه ر به کاره یینانی وشه یه ک.

خو ته گه ر به کاره یینانی چند نوسه ر و وه رگی پیک بو، ته وه به راستی

واتای پرواوپری ئیخلاص دلسۆزی نیه^١، ونه بییکا ئه وهی دلسۆزی بۆ داتاشی. کاتیك ئالتون له كوره دهدهیت تا ماده كانی تری لیجیا بیته وه ئه وه به وه دهگوتریت افتتان «كه ئیخلاصه»، پا كرده وهیه، بیخه وش كرده.

ئیخلاص ئامانج ومه بهسته له دروستكردنی مرۆف و جنۆكه

ئیخلاص به وه ده بیته: هه رچی به شی خواجه بۆ خوا بیته، به شی غهیره خوا له تاعهت و عیباده ته كان ده ربكهیت، پا ك و بیخه وش هه موی بۆ خوا بیته، به كورتیه كه ی و به كوردییه كه ی: «خوا مه به ست بون. له په رستش وله خوا وه نزیك بون».

له هه مو عیباده تیك ته نها خوات مه به ست بیته، نو یژ ده كهیت، رۆژو ده گریته، هه ج ده كهیت، زه كات و سه ده قه ده به خشیت، ده پار بیته وه، هاوار ده كهیت، هه ر عیباده تیك بیته، ئه بیته مه به ست ته نها خوا بیته وله ریا وه به دور بیته.

ترسان، ئومیدبون، په غبهت، په هبهت، خۆشویستن، ئه مانه و جگه له مانه ش له عیباده ته كان ئه بیته ته نها بۆ خوا بیته، نا بیته ئه وه نده ی ئومیدت به خوا هه یه، ئا وهاش ئومیدت به كه سیك، شه خصیك، شیخیك، دارێك، به ردیك، قه بریك هه بیته.

بۆیه مۆخی مانای «لا إله إلا الله» ئه مه یه با لیی تی بگه ین:

ئه وه یه كه خوا - جل جلاله - له هه مو خۆشه ویستیك خۆشه ویستتر بیته، له هه مو گه وره یه ك گه وره تر بیته، له هه مو لیتر ساویك زیاتر لیی بترسیت، له

^١ معنی الإخلاص: خَلَصَ خُلُوصاً خَلِصاً، أَي: صَفَى وَزَالَ عَنْهُ شَوْبُهُ، وَخَلَصَ الشَّيْءُ صَارَ خَالِصاً وَخَلَصْتُ إِلَى الشَّيْءِ وَصَلْتُ إِلَيْهِ، وَخَلِصَ السَّمْنُ مَا خَلَصَ مِنْهُ. فَكَلِمَةُ الْإِخْلَاصِ تَدُلُّ عَلَى الصَّفَاءِ وَالنَّقَاءِ وَالتَّنْزَهُ مِنَ الْأَخْلَاطِ وَالْأَوْشَابِ. وَالشَّيْءُ الْخَالِصُ هُوَ الصَّافِي الَّذِي لَيْسَ فِيهِ شَائِبَةٌ مَادِيَّةٌ أَوْ مَعْنَوِيَّةٌ. وَأَخْلَصَ الدِّينَ لِلَّهِ قَصَدَ وَجْهَهُ وَتَرَكَ الرِّيَاءَ. وَقَالَ الْفَيْرُوزُ أَبَادِي: أَخْلَصَ لِلَّهِ تَرَكَ الرِّيَاءَ.

هەموو شتێك زیاتر ملکهچ وگەردن كهچی بیت، ئا ئەمەیه ناوك وكرۆكی
مانای «لا إله إلا الله».

هەر كهسیك وهكو چۆن خوای خوێش دهوێت، ئاوهاش جگه له خوایشی
خۆشوێست، ئەوه موشریکه.

هەر كهسیك گهورهیهك له دڵیدا گهوره بیست وهك گهورهیی خوا، ئەوه
موشریکه.

هەر كهسیك ترسی له شتێك ههبیست، وهكو چۆن ترسی له خوا ههیه،
موشریکه.

بۆیه دوو روكنه كهی «لا إله إلا الله» وهگرن، بهلكو دوو مهرجه كهی
عیبادهت وهگرن، كه ئەم دوو مهرجه یان زۆریك لێی بیئاگان،^۱ ئەویش:
- ئەوپهڕی خۆشوێستنی خوایه، له گهڵ:

- ئەوپهڕی ترس و ملکهچی وگەردن كهچی بو خوا - سبحانه -^۲

عیبادهتی نه کردوه: كهسیك رۆژو دهگریت، بهلام خوای خوێش ناوێت.

رۆژو ناگریت وگەردن كهچی و ملکهچی نیه بو خوا، ئەلێت: ئەمه چیه
له سه رمانت فهرز کردوه؟

هیچ كهسیك راستگۆ نه بوه له وتنی: «لا إله إلا الله» ههتا وهكو الله له

^۱ بو زیاتر له سه ره ئەم دوو مهرجه پشتگۆی خراوه، بڕوانه: كتیبه كانی شیخ

الاسلامی یه كهم و دوهه: ئین ته مییه و ئین قهیم - ره هه تهی خویان لیبیت -.

^۲ قال شیخ الإسلام: «والعبادة: اسم يجمع غاية الحب له وغاية الذل له، فمن ذل لغيره مع بغضه
لم يكن عابداً، ومن أحبه من غير ذل له لم يكن عابداً، والله سبحانه يستحق أن يحب
غاية المحبة، بل يكون هو المحبوب المطلق الذي لا يحب شيء إلا له، وأن يعظم ويذل له
غاية الذل، بل لا يذل لشيء إلا من أجله، ومن أشرك غيره في هذا وهذا لم يحصل له
حقيقة الحب والتعظيم، فإن الشرك يوجب نقص المحبة».

هه مو خۆشه و ئىستىك خۆشه و ئىستىر نەبىت لى دلىدا، هەتاو ەكو لى هەمو كەسىك زىاتر زەلىل و ملكەچ و گەردن كەچى اللە نەبىت.

ئىمە بەندەين، بەندە چۆنە بۆ سەيدە كەى، ئەبىت ئىمەش ئاواھابىن بۆ اللە لى گەردن كەچى و گوپرايەلى.

ئىمە بەندەى خواين، ئىمەى ئەھلى ئىسلام بەندەى يەك زاتىن، نە بەندەى پارەين، نە بەندەى شەخسىن، نە بەندەى قەبرىن، نە بەندەى ەيچ كەسىكىن، زەلىلىش نىن بۆ ەيچ كەسىك، بەلكو ئىسلام ەتو ە زەلىلى دەرمان بكات تا تەنھا ەر بۆ خوا زەلىل بىن.

لە بەرى بكەن و بىزانن:

- ەر كەس مو سلمان نەبىت، زەلىلى ەزاران شتە، بەندەى ەزاران شتە، ئىمەى ئەھلى ئىسلام نەبىت تەنھا بەندەى زەلىلى «اللە» بىن.

- ەر كەسىك مو سلمان نەبىت ەزاران شتى خۆش دەوئىت، بەدەست خۆشه و ئىستى شتە كەن ە گىرۆدەى خواردو، ئىمەى ئەھلى ئىسلام نەبىت تەنھا خۆشه و ئىستىمان بۆ اللە ەيە، ەر كەس و شتىكى جگە لى اللە مان خۆشبوئىت، لە بەر خۆشه و ئىستى اللە يە، ەكو خۆشوئىستى پەيامبەر صلى اللە عليه وسلم، ەكو خۆشوئىستى ئىسلام، ەكو خۆشوئىستى پىا و چاكان، ەكو خۆشوئىستى عىبادەتەكان، بۆيە ئەمانەيە كرۆكى «لا إله إلا الله».

ئەمەش ماناى ئەو و تەى شىخ الإسلامە كە دەفەر موئى: «فهو الذي يتوكل عليه، ويستعان به، ويستغاث به ويخاف ويرجى، ويعبد وتنيب القلوب إليه، لا حول ولا قوة إلا به، ولا ملجأ منه إلا إليه، والقرآن كله يحقق هذا الأصل»^۱.

رۆكىكى بنەرەتى ەر گرتنى عىبادەتەش برىتە لى ئىخلاص، كە

^۱ اقتضاء الصراط المستقيم لمخالفة أصحاب الجحيم، ص ۳۶۸.

مه رجیکی «لا إله إلا الله». مه رجه کهی تریش بریتیه له: به پیی شهرعی خوا بون.

شیخ الإسلام ته فهرموی: «وهذان الأصلان جماع الدين: أن لا نعبد إلا الله، وأن نعبد بما شرع، لا نعبد بالبدع»^١.

ههروهها ته فهرموی: «وهذان الأصلان هما تحقيق الشهادتين اللتين هما رأس الإسلام: شهادة أن لا إله إلا الله، وشهادة أن محمداً رسول الله. فإن الشهادة لله بأنه لا إله إلا هو، تتضمن إخلاص الإلهية له، فلا يجوز أن يتأله القلب غيره، لا بحب ولا خوف ولا رجاء، ولا إجلال ولا إكرام، ولا رغبة ولا رهبة، بل لا بد أن يكون الدين كله لله... فإذا كان بعض الدين لله، وبعضه لغير الله: كان في ذلك من الشرك بحسب ذلك... فالمؤمنون يحبون الله، والمشركون يحبون مع الله»^٢.

ههروهها ته فهرموی: «والعبادات التي شرعها الله كلها تتضمن إخلاص الدين كله لله، تحقيقاً لقوله تعالى: ﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَمَةِ﴾، فالصلاة لله وحده، والصدقة لله وحده، والصيام لله وحده، والحج لله وحده، وإلى بيت الله وحده، فالمقصود من الحج: عبادة الله وحده في البقاع التي أمر الله بعبادته فيها، ولهذا كان الحج شعار الحنيفية، حتى قال طائفة من السلف: «حنفاء لله، أي: حجاجاً»، فإن اليهود والنصارى لا يحجون البيت»^٣.

كاتیک ته لییت: «لا إله إلا الله» هیچ په رستراویکی ههق نیه الله نه بییت، واته: ئیخلاص.

^١ الإقتضاء ص ٣٧٢.

^٢ الإقتضاء ص ٣٧٣-٣٧٤ باختصار.

^٣ الإقتضاء ص ٣٦٨.

تەماشاشا بکە چۆن ھەرچى پەرستراو ھەيە بى باوهر دهبىت پىيى، وتەنھا باوهر بە اللہ دىنيت، ئەمە بىروباوهرى ئىخلاصە، ھەرچى پەرستراوئىک ھەيە، ھەرچى دەپەرستريت بە باتلى دەزانيت.

بەلى ئىخلاص زۆر قورسە، بەراستى ھەرکەسىک موحاھەدەي نەفسى خۆي نەکات لەسەر ئىخلاص، ھەولئى خۇپاککردنەوہ نەدات، ھەرگىز بۆي بەدى نايەت مەگەر فەزلى خوا.

قوشەيرى ئەلئيت: بەنرخترين شتى دونيا ئىخلاصە.

ئەوہتا سوفيانى سەورى -رحمہ اللہ- ئەلئيت: ھەولم لەگەل نەفسى خۆم نەداوہ لەسەر شتىک قورستر بيت لەسەرم بە ئەندازەي ئىخلاص.

چونکہ دەرکردنى بەشى نەفسە، نەفسيش بەشى خۆي دەوييت، تۆيش دەتەوييت پاکی بکەيتەوہ، لە ھەموشتىک پاکی بکەيتەوہ، تەنھا بەشى خوا - سبحانہ - بەئىلتەوہ.

ئىبن قەيىم -بە رەحمەت بيت- دەلى: ئىخلاص وحەزکردن لە کورسى و دەسەلات، حەزکردن لە مەدح وستايشى خەلک، حەزى لەوہ بيت لە پىشەوہ بيت، ئەم دوانە لە دلى ھىچ کەسىکدا کۆ ناييتەوہ.

ئەم دو شتە کۆ ناييتەوہ، ھەم موخلىص بيت، ھەم حەزىشى لە مەدح وستايشى خەلکيش ھەبيت، شتى وا ناييت^۱.

^۱ ئەمە جياوازە لەوہى کارىک بکات وستايشى خىر بکريت وخەلک ناوى خىرى بەئىنن، بەبى ئەوہى داواى بکات وبەداويدا بگەرپيت وبۆ رىا وروپامايى بيت، لەبەر فەرمودەکەي ئەبوزەر رەزاي خواي لىبيت: «قَالَ قِيلَ لِرَسُولِ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- أَرَأَيْتَ الرَّجُلَ يَعْمَلُ الْعَمَلَ مِنَ الْخَيْرِ وَيَحْمَدُهُ النَّاسُ عَلَيْهِ [وَيُحِبُّهُ النَّاسُ عَلَيْهِ]، قَالَ «تِلْكَ عَاجِلُ بُشْرَى الْمُؤْمِنِ»». ورواه مسلم في باب: «إِذَا أُثْنِيَ عَلَى الصَّالِحِ فَهِيَ بُشْرَى وَلَا تَضُرُّهُ». ئەلى: وتيان بە پەيامبەرى خوا -صلى الله عليه وسلم- ئەوہ چۆنە کەسىک کارىكى چاکە دەکات، خەلک وستايشى خىرى دەکەن ولەسەر ئەوہ خۆشيان دەوييت، ئەويش فەرموى: «ئەوہ مژدەي =

بۆیه موعالهجهی نهفسی خۆتان بکهن، کاتیک دهلین: «لا إله إلا الله»، بهشی جگه له خوای لیده ربکهن.

تهوحیدیش واته: بهتهنهاکردنهوه، تاککردنهوه، خوا به تهنها رادهگریت لهو شتانهی تایبهته به خواوه سبحانه-.

په یامبه ریش -صلی الله علیه وآله وسلم- بهوه فهرمانی پیکراوه له لایهن خواوه: ﴿قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ﴾.

ههه بهوهش فهرمان به ههه مو خه لک کراوه: ﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءً﴾.

پاداشتی چیه؟

«عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ قَالَ: «يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ أَسْعَدَ النَّاسَ بِشَفَاعَتِكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ؟» قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَقَدْ ظَنَنْتُ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ أَنْ لَأَ يَسْأَلَنِي عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ أَحَدٌ أَوْلُ مِنْكَ لَمَّا رَأَيْتُ مِنْ حِرْصِكَ عَلَيَّ الْحَدِيثَ، أَسْعَدُ النَّاسَ بِشَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ: مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ خَالِصًا مِنْ قَلْبِهِ أَوْ نَفْسِهِ»^١.

ئه بو هورهیره -رهزای خوای لیبیت- دهفه رمویت: پرسیاریا مکرد له په یامبه ری خوا -صلی الله علیه وسلم- وتم: ئه ی په یامبه ری خوا -صلی الله علیه وسلم- کی کامه رانترین، خۆشبهخت ترین که سه به به شه فاعه تی تو له رۆژی قیامه تدا؟ په یامبه ری خوایش صلی الله علیه وسلم، فهرموی: به راستی ئه ی ئه بو هورهیره زانیم کهس له باره ی ئه م هه دیسه وه پرسیارم لی ناکات تو

پیشوه ختی ئیمانداره». یانی: ئه مه نیشانه ی چاکه بۆی، ومژده ی دونیا به به لگه ی موژده ونازونیعمه تی ناخیره ته، به لگه ی لیوه رگرتنی کاره که یه تی و خۆشویستنی تی بۆیه لای خه لک خۆشه ویستی ده کات.

^١ البخاری: باب الحرس علی الحديث ((الحديث: ٩٩)).

نه بیټ^١، پاشان فه رموی: «أَسْعَدُ النَّاسِ بِشَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ: مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ خَالِصًا مِنْ قَلْبِهِ أَوْ نَفْسِهِ» کامه رانترین، خو شحالتترین کهس به شه فاعه تی من له رږژی قیامه تدا ټه و کهسه یه، به خالصی و پاکی له دل و دهر و نیه وه بلی: «لا إله إلا الله».

ته ماشا بکهن.. شه فاعه ت به ته وحید به دی دیت، پیمان ده فه رموی: «کامه رانترین کهس به شه فاعه تم ټه وه یه به کتابه رست بیټ، مو خلیص بیټ».

نه زانه کان له سه رده می ټه مړډا، و ټه زانن به شیرک و پارانه وه له قه بر وشه خص به دی دیت، نه خیر.. له په یامبه ری خوا وه بیستن که شه فاعه تی بو کي ده بیټ: پیمان ټه لیت: هر که سیك بلیت هیچ په رستراویک به هه ق شایسته ی په رستن نیه الله نه بیټ.

هه روه ها په یامبه ری خوا - صلی الله علیه وسلم - ده فه رمویت - وه کو له هه دیسه که ی عیتبانی کورې مالیکدا هاتوه - : «فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ حَرَّمَ عَلَيَّ النَّارَ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يُتَغَيَّرُ بِذَلِكَ وَجَهَ اللَّهُ، فَإِنَّهُ لَا يُؤْفَى عَبْدٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِهِ إِلَّا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ النَّارَ»^٢، واته: خوی ته عالی ټاگری هه رامکردوه له سه ر که سیك بلیت: «لا إله إلا الله»، مه به سستی پیی وه جهی خوا بیټ.

ټه ی فه رموده ی ټوماره که تان نه بیستوه؟ ټه وه مو تاوانانه که ټه وه نده ی چا و بر بکات ټوماری تاوانی پیشان ده دریت؟ چی رزگاری کرد؟ و تنی له دل وه ی «لا إله إلا الله» بو، ټی خلاص بو.

^١ ټا له م هه دیسه وه ټه وه فیږ ده بین که بو به فه رمایشته کانی په یامبه ر صلی الله

علیه وسلم ده وتریت هه دیس، له بهر ټه م فه رموده یه یه، له کاتیکدا هه دیس له زمانی هه ره پیدا به کیک له و اتا کانی و اتا: قسه، به لام دوا جار دابراه بو قسه ی په یامبه ر صلی الله علیه وسلم. بروانه: «الحديث الضعيف» للشيخ العلامة عبدالكريم الخضير - حفظه الله -.

^٢ متفق علیه.

بۆیه هەر که سیک دهیه ویت «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» هکهی وه کو چۆن ته رازوی
تهو پیاوهی قورس کرد، ئاوها ته رازوه کهی ته میش قورس بکات، با تهو پیاوه
ئاسا بیلیت.

راستگۆ نه بوه له واقیعدا که سیک ته گهر بلیت: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»
وله هه مان کاتدا هاوار بکاته جگه له خوا، ته واف بکات به دهوری قهبری
شیخ وشه خصدا.

راستگۆ نه بوه له واقیعدا که سیک بلیت: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»، وشتیک که
تایبه ته به خواوه، بیدات به جگه له خوا، وه کو هاوار پیکردن، هانا بو بردن،
ترسان، تومیید بون، وهتد...

خه لکانیک ههیه ته وهنده تومییدیان به جگه له خوا ههیه ته وهنده
تومییدیان به خوا نیه، یان ههر ته وهنده تومییدیان به خوا ههیه، له کاتیدا
ههر خوا ده رگای هیوا وتومییده.

په یامبهری خوا صلی الله علیه وسلم ده فهرمویت: «مَا قَالَ عَبْدٌ لَّا إِلَهَ
إِلَّا اللَّهُ قَطُّ مُخْلِصًا إِلَّا فُتِحَتْ لَهُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ حَتَّى تُفْضِيَ إِلَى الْعَرْشِ مَا
اجْتَنَبَ الْكِبَائِرَ»، واته: ههر گیز هیچ بهندهیهک نالیت: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»، به
موخلیصی له دلیه وه، ئیلا ده رگاکانی ئاسمانی بو ده کریته وه هه تا ده گاته
هه تا وه کو ده گاته لای عهرش، ته گهر خوئی له تاوانه گه وره کان پاراستبیت.

ته گهر ده ته ویت «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» ه کهت ده رگاکانی ئاسمانی بو
بکریته وه، بگاته لای عهرشی رب العالمین، به ئیخلاصه وه بیللی وخوت له
تاوانه گه وره کان پاریزه.

¹ رواه الترمذي، وقال: هذا حديث حسن غريب من هذا الوجه، وحسنه العلامة الألباني.

مەرجى پېنجەم: المحبة، خۆشەويستنى «لا إله إلا الله»، «كە دژى
رقليبونه»

مەرجى خۆشەويستى واتە: خۆش ويستنى ئەم رېستەيە، وئەودى لەم
رېستەيە دەفامرى له واتاكانى وله داخوازيه كانى.

ئەم مەرجەش ھەر بەدەم نابيىت، چونكە خۆشەويستى كارى دلە، بە دل
ئەنجام دەدرىت، زمان تەنھا دەربرى ئەو خۆشەويستىيە كە لە دلدايە، نەك
خودى خۆشەويستى.

ئەبيىت بە دل «الله» مان - سبھانە وتعالى - خۆش بویت، كە شاھتە
دەدەيت ھەر ئەو خواى ھەقە.

ئەبيىت بە دل ئەو موھەممەدەمان - صلى الله عليه وئله وسلم -
خۆشبویت، كە «لا إله إلا الله» لە لايەن خواوہ بۆ ھيئاوين.

ئەبيىت بە دل ئەو ئىسلامەمان خۆشبویت، كە «لا إله إلا الله» دروشم
وناوينشانە كەيەتى.

ئەبيىت بە دل ھەر كەسيك ئەھلى «لا إله إلا الله» يە وشايە تمان دييىنت
خۆشمان بویت.

ئەبيىت بە دل پياوچاكانمان خۆشبویت، كە بەپيى توانا ھەستاون بە
جيبە جيكردى «لا إله إلا الله».

ئەمانە ھەموى لە واتا وداخوازي وپيويستىيە كانى «لا إله إلا الله» يە.

«ھەمو ئەمانەشمان لەبەر خوا خۆشەدەويىت، چونكە ھيچ كەس وشتيك
نيە لە دونيا لەبەر خودى خۆى خۆشمان بویت تەنھا الله نەبيىت، ھەرچيشمان
خۆشبویت تەبەعە بۆ خۆشەويستى رب العالمين ولەبەر خۆشويستنى ئەو
خۆشمان دەويىت. ئەمەش ماناي پەرستراويىتى «الله» يە، خوايەتى خوايە - جل
جلالە -، ھەر خۆى شايسىتەى ئەودەيە خۆشمان بویت لەبەر خودى خۆى، كە

ئیسلامان خویش دهوئیت له بهر تهوهی دینی الله یه، «لا إله إلا الله» مان خویشدهوئیت له بهر تهوهی کلیلی ئیسلامه، په یامبهه وسه رجهه په یامبهه رانی ترمان خویشدهوئیت له بهر تهوهی نیردراری خوان»^۱.

وهه رگیز ئیماندار ناییت خویشه ویستی بو جگه له خوا زیاتر بیټ یان وه کو خویشویستنی بیټ بو خوا، ئیتر تهو خویشویستراوه فریشته یه کی نزیکی خوا بیټ یان په یامبهه ریکی نیردراری خوا بیټ، هه شیرکه، تهی چ جای تهو خویشویستراوه دونیا بیټ، یا ئافرهت، یان سامان وبازرگانی، یا مال و خانو وکوشک و ته لار، یا ژن و خانه واده و مندال بیټ، ته مهش له بهر تهو فه رمایشتهی په روه ردگار که ته فه رموی: ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ

^۱ قال شيخ الإسلام: «..وَأَحَبُّ الْمَخْلُوقِ لِلَّهِ لَأِ لِعَرَضٍ آخَرَ، فَكَانَ هَذَا مِنْ تَمَامِ حُبِّهِ لِلَّهِ، فَإِنَّ مَحَبَّةَ مَحْبُوبٍ الْمَحْبُوبِ مِنْ تَمَامِ مَحَبَّةِ الْمَحْبُوبِ، فَإِذَا أَحَبَّ أَنْبِيَاءَ اللَّهِ وَأَوْلِيَاءَ اللَّهِ لِأَجْلِ قِيَامِهِمْ بِمَحَبَّاتِ الْحَقِّ لَنَا لَشَيْءٍ آخَرَ، فَقَدْ أَحَبَّهُمْ اللَّهُ لَنَا لغيرِهِ. وَقَدْ قَالَ تَعَالَى: ﴿فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ﴾. وَلِهَذَا قَالَ تَعَالَى: ﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ﴾ فَإِنَّ الرَّسُولَ يَأْمُرُ بِمَا يُحِبُّ اللَّهُ، وَيَنْهَى عَمَّا يُبْغِضُهُ اللَّهُ، وَيَفْعَلُ مَا يُحِبُّهُ اللَّهُ وَيُخَيَّرُ بِمَا يُحِبُّ اللَّهُ التَّصَدِيقُ بِهِ، فَمَنْ كَانَ مُحِبًّا لِلَّهِ لَزِمَ أَنْ يَتَّبِعَ الرَّسُولَ فَيُصَدِّقَهُ فِيمَا أَحْبَرَ وَيَطِيعَهُ فِيمَا أَمَرَ وَيَتَّسَى بِهِ فِيمَا فَعَلَ، وَمَنْ فَعَلَ هَذَا فَقَدْ فَعَلَ مَا يُحِبُّهُ اللَّهُ، فَيُحِبُّهُ اللَّهُ، فَجَعَلَ اللَّهُ لِأَهْلِ مَحَبَّتِهِ عِلْمَتَيْنِ: اتِّبَاعَ الرَّسُولِ، وَالْجِهَادَ فِي سَبِيلِهِ». وقال: «بل لا يجوز أن يحب شيء من الموجودات لذاته إلا هو سبحانه وبحمده فكل محبوب في العالم إنما يجوز أن يحب لغيره لا لذاته، والرب تعالى هو الذي يجب أن يحب لنفسه وهذا من معاني إلهيته، ولو كان فيهما آلهة إلا الله لفسدتا، فإن محبة الشيء لذاته شرك فلا يجب لذاته إلا الله، فإن ذلك من خصائص إلهيته فلا يستحق ذلك إلا الله وحده، وكل محبوب سواه إن لم يجب لأجله أو لما يجب لأجله فمحبتته فاسدة، والله تعالى خلق في النفوس حب الغذاء وحب النساء لما في ذلك في حفظ الأبدان وبقاء الإنسان فإنه لولا حب الغذاء لما أكل الناس ففسدت أبدانهم ولولا حب النساء لما تزوجوا فإنقطع النسل والمقصود بوجود ذلك بقاء كل منهم ليعبدوا الله وحده ويكون هو المحبوب المعبود لذاته الذي لا يستحق ذلك غيره، وإنما تحب الأنبياء والصالحون تبعاً لمحبتته فإن من تمام حبه حب ما يجب وهو يجب الأنبياء والصالحين ويجب الأعمال الصالحة فحبها».

أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ ﴿١٠﴾. واته: خەلکانیک ھەیە
ھاوشیۆە بۆ خۆیان دادەنێن، وئەو ھاوشیۆانەیان خۆشدەوێت وەکو چۆن خۆیان
خۆشدەوێت، بەلام ئەوانەى ئیماندارن زیاتر لە خۆشەویستی ئەوان بۆ
ھاوشیۆەکانیان، زیاتر لەوەى ئەوانیش خۆیان خۆشدەوێت.

«أنداد» کۆى «ند»ە، واتە: ھاوشیۆە، ھاوتا، ھاوشان.

ئا لیڕەش سەرنج بەدەن، ئەو نیه خۆیان خۆش نەوێت و تەنھا ئەم
ھاوشیۆانەیان خۆشبووێت، بەلکو ئایەتەکە ئەفەرموی: ﴿يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ﴾
چۆن خۆیان خۆش دەوێت، ئەم پەرستراوانەشیان خۆشدەوێت.

واتە: خۆشەویستیان ھەیە بۆ خوا، خۆشەویستیشیان ھەیە بۆ
ھاوشیۆەکان.

جا وا نەزانى سەرزەنشتەکە لیڕە لەبەر ئەو ھەیە ئەو ھەیە ھاوشیۆەکانیان
خۆشدەوێت و خۆیان خۆشناوێت، بەلکو لەبەر ئەو ھەیە غەیرە خۆیان وەك خوا
خۆشدەوێت، جا ئاگاداریە.

کەواتە: وا نەزانى ھاوبەشپەیدا کەرەکان «المشركون» بۆیە موشریکن
خۆیان خۆشناوێت، بەلکو لەبەر ئەو ھەیە خۆشەویستیان بۆ خوا خالص نیه
و ھاوبەشى تێدا یە، جا لێى تێبگە ئەمە زۆر بەسودە خوا سود بە ھەمو
لایە کمان بگە یە نیت.

بۆ زیاتر راقە کردنیشى: پاک و بیگەردى و بیخەوش بونى خۆشەویستی دلە
تەنھا بۆ خوا، کە خۆشەویستی غەیرە خۆى تیاچو، ئەوسا بە گوێرەى زیادو
کەمیە کەى خۆشەویستیە کەى بۆ خوا دەگۆرێت، چونکە خوا دو دلێ لە
ھەناوى ھیچ کەسێکدا دانەناو، کە خۆشەویستی دوژمنەکانى خۆى تیا
بچیت، دوژمنانى پەيامبەرى خۆى تیا بچیت، دوژمنانى دوستانى «اللہ» ی
تیا بچیت و ھتد.. ئەوسا رێکى نایەت لەگەل خۆشویستنى خوادا.

بۆیە ئەفەرموێت: ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ

كَحْبُ اللَّهِ ﴿ تەمەش حال درۆزن وموشریکه کان.. زانیمان.

ئەى راستگۆکان، ئیمانداران؟

خوای گەورە ئەویشمان بۆ رۆندکاتەووە کە خۆشەویستی ئەوان چۆنە بۆ خوا و ئەفەرمویت: ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ﴾ خوای گەورە ئەفەرمویت: بەلام ئەوانەى ئیماندارن خۆشەویستیان زۆر زیاترە بۆ الله وەك له خۆشویستی ئەو موشریکانە بۆ هاوشیۆهکانى خوا -جل جلاله- کە بریاریان داوە.

جا ئەمە سیفەتى ئیماندارە، ئەبیت پەرودەردگارى ئاوها خۆش، زیاتر لەوێ موشریکان بۆ پەرستراوەکانى خویان.

هەربۆیە کە موشریکان دەپۆنە دۆزەخەووە -پەنا بەخوا- ئەوسا دەبیت بە دەمە قالیان، و ئەلین: سویند بەخوا ئیمە لە گومراییه کی رۆندا بوین کە ئیۆهەمان دەبردە ئاستى رب العالمینەووە لە خۆشویتن وترسدا.

تەماشای قورئان بکە و باسى ئەوهمان بۆ دەکات: ﴿قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ * تَاللَّهِ إِنْ كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ * إِذْ نُسَوِّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾.

ئەمەش نەهینی چیژ وەرگرتنە لە دیندارى، هەزده کەن تامى «لا إله إلا الله» بچیژن؟ تامى ئیسلامەتى بچیژن؟ تامى ئیمان بچیژن؟ تامى تاعەت و پەرستشەکان بچیژن؟

دینە مزگەوتەکان و دەپۆنەووە وەکو خۆتانن و هەست بە هیچ تام و چیژیکی شیرین ناکەن! جەماعەت دەکەن و دەپۆنەووە وەکو خۆتانن و هەست بە هیچ تام و چیژیکی شیرین ناکەن! خیر و صدەقە دەکەن وەکو خۆتانن و هەست بە هیچ لەزەت و تام و چیژیکی شیرین ناکەن! هەست بەو تام و چیژە شیرینەى خوا ناسى ناکەن کە خوا دایناوە بۆ خوا ناسان.

ئەو فەرمودە بیستەن و جیبەجیبى بکەن کە دەفەرموی: «ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ بِهِنَّ حَالَةَ الْإِيمَانِ» دەفەرموی: سى شت هەیه هەر کەسیك تیايدا

بیت بهراستی تام وچیژی شیرینی ئیمان چەشتو، له ریوایه تیکی بوخاریدا دهفهرموی: شیرینی ئیمان بهدی نایهت بهم سی شته نه بیت:

یه کهم: «أَنْ يَكُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سَوَاهُمَا» ئەفهرموی: ئەبیت خوا وپه یامبهره کهی له هەرچی شته خۆشه وئیستر بیت له دلیدا.

پشکنینیکی دلی خۆت بکه، چەند ئافرهت له دلیدا خۆشه وئیسته، خۆشویستی له سنور دەرچو؟! چەند بازرگانیه کهت له دلیدا خۆشه وئیسته، خۆشویستی له سنور دەرچو؟! چەند پارە کهت له دلیدا خۆشه وئیسته؟! گه ورهیه؟! دلی خۆت پشکنه و بزانه خوا وپه یامبهره کهی له هه مو شتیکی گه وره تر و خۆشه وئیستره له دلیدا.

دووهم: «وَأَنْ يُحِبَّ الْمَرْءَ لَا يُحِبُّهُ إِلَّا لِلَّهِ» دهفهرموی: «هه ره کهسی خۆشویست له بهر خوا خۆشی بویت». رقیشی له هه ره کهسیک بو له بهر خوا رقی لیبت. بزانه! له بهر نه فست، له بهر ههوا وئاره زوت، یا له بهر چی رقت لیبه تی؟

شییه میشیان: «وَأَنْ يَكْرَهُ أَنْ يَعُودَ فِي الْكُفْرِ بَعْدَ أَنْ أَنْقَذَهُ اللَّهُ مِنْهُ، كَمَا يَكْرَهُ أَنْ يُقْدَفَ فِي النَّارِ» دهفهرموی: هه ز نه کات بگه ریته وه بو بیباوه ری دوای ئەوهی خوا رزگاری کردوه لی، وه کو چۆن هه ز ناکات بخریته نیو ئاگره وه».

ئه گه ره ئەمه له دلیدا سه قامگیربو وچه سپا، ئەوسا بیگومان تامی ئیمان ده چه ژیت. چونکه خۆشه وئیستی کاریکی دل، ئەگه ره ئەم بروایه ی هه بو له دل وه بهراستی ئەوکاته تامی ئیمان ده چیژی، ئەو کاته دیتته نویژی جهماعهت ههست به ئاسوده یی ده کات، که دیتته جومعه ههست به ئاسوده یی ده کات، که سه ده قه یه ک ده کات سه کینه وئارامیه ک به سه ره دلیدا دیت، ئەلیت: ئەگه ره ههلی به ههشت له نیعمه تیکی ئاوهادابن له نیعمه تیکی گه وره دان.

ئه مه ش که مه حرومین لی به هوی که مته ر خه می خۆمان

ودورکه وتنمانه وهیه له شه ریه تی خوی په روه ردگار.

په روه ردگار شه فرموی: ﴿قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ واته: ته گهر باوکانتان وبراکانتان ورپوله کانتان ورژنه کانتان وعه شیرته کانتان وسامانه کانتان وبازرگانیه که تان وخانوه کانتان، خو شه ویستتره له لاتان له الله وپه یامبه ره که ی وجیهاد کردن له پینا ویدا، ته وا چاوه پروان بن تاخوا فرمان وسزای خو یتان به سهر دینیت».

ده فرمویت: ﴿فَتَرَبَّصُوا﴾ ته مهش هه ره شه یه، ههر وهک ریسیایه که له ته فسر ی قورثاندا.

جا ته بیت «لا إله إلا الله» له هه موشتیک خو شه ویستتر بیت.

جا سه له فی صالحمان شه مانایان له دلدا زیندو بوه، بویه هه ندیکیان ده فرمون: والله حاله تی وام به سهر دا دیت، ته لیم ته گهر ته هلی به هه شت له نیعمه تی وادابن ته وه له نیعمه تیک ی گه وره دان، ته گهر ته هلی به هه شت له حالیک ی تاوا خو شدابن به راستی نیعمه تیک ی خو شه به هه شت.

له وه گه وره تر مرو ف خوی خو شبویت، ته وه یه که الله که سیکی خو ش بویت، چونکه ههر که سیکی خوا خو شی بویت سزای نادات، نایسوتی بیت. په روه ردگار شه فرموی: ﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى نَحْنُ أَبْنَاءُ اللَّهِ وَأَحِبَّاؤُهُ قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ بَشَرٌ مِمَّنْ خَلَقَ﴾ ته فرموی: «جوله که وگا وره کان وتیان: نیمه کور و خو شه ویستی خواین، توش پیمان بل ی: ته ی بو به هو ی تاوانه کانتانه وه سزاتان ده دات، خو ته گهر راست بکه ن و خو شه ویستی خوا بن ته وسا له تاوانه کانتان خو شده بیت وسزاتان نادات له سهر ی، به لکو نیوهش یه کیکن وه کو ته وه لکه ی خوا دروستی کردوه».

هۆکاره کانی به دهستهینانی خوشهویستی خوا

جا با هۆکاره کانی به دهستهینانی خوشویستی الله بگرینه بهر،
لهوانهش:

- له گه وره ترین هۆکاره کان ته نجامدانی فەرزەکانه: وه کو پهروهردگار له
فهرمودهيه کي قودسييدا ده فهرموي: «مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالْحَرْبِ»
واته: «هه رکهس دوژمنايه تي دوستي کي من بکات ته وا شهري له دژ
را ده گه يه نم»، «وما تقربَ إليَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افترَضْتَهُ عَلَيَّ»
ده فهرموي: «وبه نده کهم لي م نزيك نابي ته وه به شتيك خوشهويستر بيت له لام به
ته ندازه ي تهوانه ي له سهريم فهرز کرده، ته گهر به نده يه ک ته يه وي ت
خوشهويستی خوا به دهست بينيت، با فەرزەکان ته نجام بدات، ته وکاته
خوشهويستی خوا به دهست دي ني ت» که فەرزەکان ت ته نجامدا پاشان
سوننه ته کان ته نجامبده، «وما يزالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوْافِلِ حَتَّىٰ أَحِبَّهُ»
ده فهرموي: «وبه رده وام به نده کهم به ته نجامدانی سوننه ته کان لي م نزيك
ده بين ته وه، هه تا خوشم ده وي ت»، «فَإِذَا أَحْبَبْتَهُ كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ
وَبَصْرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ وَيَدَهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا وَرَجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا وَإِنْ سَأَلَنِي
لَأُعْطِيَنَّهُ وَإِنْ اسْتَعَاذَنِي لِأُعِيْدَنَّهُ وَمَا تَرَدَّدْتُ عَنْ شَيْءٍ أَنَا فَاعِلُهُ تَرَدُّدِي عَنْ
قَبْضِ نَفْسِ الْمُؤْمِنِ يَكْرَهُ الْمَوْتَ وَأَنَا أَكْرَهُ مَسَاءَتَهُ» ده فهرموي: «که
خوشمويست ته به ته وه گوييه ي که پي ده بيستيت، وه و چاوه ي پي ده بينيت،
وه و دهسته ي که ده يوه شينيت، وه و پييه ي که پي ده پوات، ته گهر داوام
لي بکات به ته تکيد پي ده به خشم، وه گهر داوا ي په نام لي بکات به ته تکيد
په ناي ده ده م».

ته مانهش تاماژه وکيناييه بو ته و فيق وره زامه ندي خوا له و که سه، که
هه رچي ده کات له ره زامه ندي خوا دايه، دهست بو هه رچي ده بات له
ره زامه ندي خوا دايه.

- سوربون له سهه شوینکه وتنی په یامبهه - صلی الله علیه وسلم - به کار وکرده وه، وه گه رنا دوا جار په روهردگاری لی توره ده بیته و سه رزه نشتی ده کات، جا کاتیك خه لکانیک بانگه شهی خوشویستی خویانکرد - جل جلاله -، خوی گه وره تاقیکردنه وه و ته رازویه کی بو دانان، بو ته وهی هه رکه سینک بانگه شهی خوشویستی خوا ده کات به و ته رازوه بکیشریت، ته ویش بریتیه له ته رازوی: ﴿قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُونِيْ يُحْبِبْكُمُ اللّٰهُ﴾ واته: پیمان بلی: ته گه ر ئیوه به راستی خواتان خوشده ویت، ته و شوینی من بکه ون خوا خوشی ده وین.

زانایان بهم ئایه ته ئه لین: ئایه تی «(الإبتلاء - تاقیکردنه وه)»، چونکه ئیتر بهم ئایه ته راستگو و دروژن رون ئه بیته وه، ﴿فَاتَّبِعُونِي﴾: ته گه ر ئیوه به راستی خواتان خوشده ویت شوینی من بکه ون، ﴿يُحِبِّكُمُ اللّٰهُ﴾ ته وه خوا خوشی ده وین.

- هه روه ها له وانه: خوشویستی یه کتاپه رستان و موسلمانانه، ته مهش مایه ی خوشویستی خویه.

جا خوشویستی په روهردگار پیویسته، وهك ته فه رموی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللّٰهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ﴾.

دژی ته مەرجهش: رق لیبونه لهم رسته یه وواتاکانی وداخوازی وپیویستیه کانی.

په روهردگار ته فه رموی: ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَعَسَا لَهُمْ وَأَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ﴾ * ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أَنْزَلَ اللّٰهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ﴾. به هوی رق لیبونیان له وهی خوا دایبه زاندوه کرده وه کانیان پوچه ل ده کاته وه.

جا هه ر کهس رقی له خوا بیته یان په یامبهه یان جوین به خوا وپه یامبهه رکه ی بدات، ته وه ته م مەرجه ی هه لوه شاهه ته وه.

وتهى زانايان

شيخ الإسلام ده فموى: «بل محبة الله ورسوله من أعظم واجبات الإيمان وأكبر أصوله وأجل قواعده، بل هي أصل كل عمل من أعمال الإيمان والدين، وكما أن التصديق به أصل كل قول من أقوال الإيمان والدين، فإن كل حركة في الوجود انما تصدر عن محبة إما عن محبة محمودة أو عن محبة مذمومة».

كوتايي ثم مهرجه بهو وته شيرينهي تيبن قهيم -رحمه الله- دينم له «المدارج» دا كه له بارههى گرنكى پلهى خو شه ويستيه وه ته فموى: «فلو بطلت مسألة المحبة لبطلت جميع مقامات الإيمان والإحسان، ولتعطلت منازل السير إلى الله، فإنها روح كل مقام ومنزلة وعمل، فإذا خلا منها فهو ميت لا روح فيه، ونسبتها إلى الأعمال كنسبة الإخلاص إليها، بل هي حقيقة الإخلاص، بل هي نفس الإسلام، فإنه الاستسلام بالذل والحب والطاعة لله، فمن لا محبة له لا إسلام له البتة، بل هي حقيقة شهادة أن لا إله إلا الله، فإن الإله هو الذي يأله العباد حباً وذلاً وخوفاً ورجاءً وتعظيماً وطاعةً له، بمعنى مألوه، وهو الذي تأله القلوب، أي: تحبه وتذل له، وأصل التأله: التعبد، والتعبد: آخر مراتب الحب، يقال: عبده الحب وتيمه إذا ملكه وذلك لمحبهه. فالمحبة حقيقة العبودية، وهل تمكن الإنابة بدون المحبة والرضى والحمد والشكر والخوف والرجاء؟! وهل الصبر في الحقيقة إلا صبر المحبين؟ فإنه إنما يتوكل على المحبوب في حصول محابه ومراضيه، وكذلك الزهد في الحقيقة هو زهد المحبين، فإنهم يزهدون في محبة ما سوى محبوبهم لمحبهه، وكذلك الحياء في الحقيقة إنما هو حياء المحبين، فإنه يتولد من بين الحب والتعظيم، وأما مالا يكون عن محبة فذلك خوف محض، وكذلك مقام الفقر، فإنه في الحقيقة فقر الأرواح إلى محبوبها، وهو أعلى أنواع الفقر فإنه لا فقر أتم من فقر القلب إلى من يحبه ولا سيما إذا وحده في الحب ولم يجد منه عوضاً سواه، هذا حقيقة الفقر عند العارفين، وكذلك الغنى هو غنى القلب بمحصول محبهه، وكذلك الشوق إلى الله تعالى ولقائه فإنه لب المحبة وسرها».

مه‌رجی شه‌شه‌م: القبول، قه‌بولکردنی «لا إله إلا الله»، «که دژی
ره‌د‌کردنه‌وه‌یه»

مه‌رجی‌کی تر له‌و مه‌رجانه بریتیه له: قه‌بولکردنی هه‌رچی شه‌و رسته‌یه
له‌ خو‌ی گرتوه له‌ واتا وداخو‌ازی وپی‌ویستی، چونکه مرؤ‌ف که «لا إله إلا
الله» ی ره‌د‌کرده‌وه و قه‌بولی نه‌بو شه‌وسا پی‌ی له‌ دین شه‌رواته ده‌ره‌وه، شه‌مه
شه‌گه‌ر موسلمان بی‌ت وره‌دی بکاته‌وه، خو‌ شه‌گه‌ر هه‌ر له‌سه‌ره‌تاوه قبولی
نه‌کات شه‌وه نایه‌ته نی‌و ئیسلا‌مه‌وه.

شه‌بی‌ت هه‌مو شه‌وانه‌ی پی‌ قه‌بول بی‌ت که شه‌م رسته‌یه هینا‌ویه‌تی، به
هه‌مو دل‌یه‌وه، به‌وپه‌ری ره‌زامه‌ندیه‌وه، به‌ دل‌ ئاسوده‌بییه‌وه.

خو‌ای گه‌وره ده‌فه‌رمو‌یت: ﴿أَمَّنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ
كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نَفَرَقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا
وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ﴾. په‌یامبه‌ر برو‌ای هینا‌وه به‌وه‌ی بو‌ی
دابه‌زیوه له‌ په‌روه‌رد‌گاریه‌وه، ئیماندارانیش هه‌روه‌ها، هه‌مو‌یان برو‌ایان به‌ خوا
و فریشته‌کانی وکتیبه‌کانی و نی‌رد‌راوه‌کانی هه‌یه، شه‌لین: جیا‌وازی ناکه‌ین له
نی‌وان په‌یامبه‌ر‌اندا، ووتیان: گو‌یمان لی‌بو وگو‌یرایه‌ل بو‌ین، لی‌مان خو‌شبه
په‌روه‌رد‌گارا وگه‌رانه‌وه‌مان هه‌ر بو‌لای تو‌یه.

عوسمانی کورپی عه‌ففان له‌ شه‌بویه‌ کری صدیقه‌وه -ره‌زای خو‌ایان لی‌بی‌ت-
ده‌گی‌ری‌ته‌وه، شه‌لی: «سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ -صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ- عَنْ نَجَاةِ هَذَا
الْأَمْرِ، فَقَالَ: مَنْ قَبِلَ الْكَلِمَةَ الَّتِي عَرَضْتُهَا عَلَى عَمِّي فَرَدَّهَا عَلَيَّ، فَهِيَ لَهُ
نَجَاةٌ»^۱.

^۱ رواه أحمد عن طريقين وأبو يعلى وحسن محققه إسناده، والبيهقي وصححه، وابن أبي شيبة،
وقال البوصيري: وَحَدِيثُ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ، عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ إِسْنَادُهُ صَحِيحٌ. وقال
الشيخ الأرنؤوط: «المرفوع منه صحيح بشواهد رجاله ثقات رجال الشيخين غير الرجل
الذي روى عنه الزهري» وقال في موضع آخر: إسناده قوي.

پهروهردگار جل جلاله، دهفهرمویت: ﴿إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ دهفهرموی: بهراستی ئیمانداران کاتیک که گویمان له فهرمایشتی پهروهردگار وپه یامبهره که ی ده بیته و فهرمانیکیان پیده کات، راسته و خو گوپراهی له ده بن و قبولی ده که ن وله سهر سه ری داده نین، که بانگ بکرین بولای خوا وپه یامبهره که ی تا قه زاوه تیان له نیوان بکا و برپاری خوا وپه یامبهریان بو بخوینریته وه، ده بینی ته لین: گویمان لیبو گوپراهی لین. ته مهش نیش و کاری موسلمانه، نیشی قبولکردنی شهرعه، و شهرع رده ناکاته وه.

ته مانه ئیمانداران، کاتیکیش باسی بیباوه ران ده کات ته فهرموی: ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ﴾ * وَيَقُولُونَ أَتَأْتِنَا آلِهَتُنَا لَشَاعِرٍ مَجْنُونٍ. واته: ته گهر پیان بگوتراهی بلین: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»، نکولیان ده کرد ولوتبه رزی دهیگرتن، ته یانوت: تیمه واز له خواکانی خو مان بهینین بو شاعیریکی شیت، ته م ئیسلامه قبول بکه یین؟

ودزی قه بولکردن: رده کردنه وهیه، ههیه بروای به واتا و مه دلولاتی «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» ههیه، به لام به هو ی لوتبه رزی وحه سودیه وه رده ی ده کاته وه. وه کو زانایانی جوله که وگاور وه کو پهروهردگار له باره یانه وه ده فهرموی: ﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ وَإِنَّ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾. ته وانهی په رتو کمان پیداون موحه مده ی په یامبهرمان ده ناسنه وه وه کو چون منداله کانی خو یان ده ناسنه وه. ههروه ها ده فهرموی: ﴿..حَسَدًا مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ﴾.

به هه مان شیوه فیرعه ون له گهل موسادا ده یزانی هه قه به لام قه بولی نه کرد به زمان و کردار.

وهه ره ژیر ته م به شه دا ته وهش جیی ده بیته وه، که که سیک ئیعتراز

بکاته سهر ههندیك ته حکامی شه‌رعی، یان سنوریك له سنوره‌کانی خوا، وه‌کو ته‌وانه‌ی سنوری ده‌ست برینی دزیان پی‌قه‌بول‌نیه، یان به‌رد باران‌کردنی داوین پیسی خیزان‌داریان پی‌ره‌فه‌ه، یان فره‌ژنی یان میراتیان پی‌قه‌بول‌نیه و به‌زولم وسته‌می ده‌زانن له ئا‌فره‌تان، ته‌مانه‌ وهاوشیوه‌کانی هه‌موی ته‌رواته ژیر ره‌د‌کردنه‌وه و قه‌بول‌نهبون.

هه‌روه‌ها ته‌وه‌ش هه‌ر ره‌د‌کردنه‌وه‌یه: که‌سیک ناو و سیفه‌ته‌کانی خوا په‌ک بخت، یان بیشوبه‌یینی به‌دروست‌کراوه‌کانی.

بو‌یه یه‌کیک له مه‌رجه‌ گرن‌گه‌کانی «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» بریتیه له قه‌بول‌کردنی دینی ئیسلام به‌دل و زمان، خو ته‌گه‌ر گه‌یشته‌لاشه‌ته‌وه مه‌رجی هه‌وته‌مه‌که: ئینقیاده.

مه‌رجی هه‌وته‌م: الإنقیاد، ملکه‌چبون، «که‌دژی

ملنه‌دان و واز لیه‌ینانه»

له‌وه ده‌چیت جیاوازی القبول و الإنقیاد ته‌وه بی‌ت: القبول قه‌بول‌بونی دل و زمانه، به‌لام الإنقیاد هی‌لاشه‌شه.

ته‌ویش ته‌وه‌یه‌که ته‌سلیم و ملکه‌چی هه‌مو ته‌و شتانه بی‌ت که ته‌و رسته‌یه له خو‌ی ده‌گری‌ت.

الإنقیاد واته: ته‌سلیم بون، ملکه‌چ بون، گه‌ردن که‌چ بون، الجوه‌ری ته‌لی: الإنقیاد واته: الخضوع.

په‌روه‌رد‌گار ده‌فه‌رموی: ﴿وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلُمُوا لَهُ﴾. واته: بگه‌رینه‌وه بو‌لای په‌روه‌رد‌گاره‌که‌تان و ته‌سلیم و ملکه‌چی ته‌و بن.

هه‌روه‌ها ته‌فه‌رموی: ﴿وَمَنْ يُسَلِّمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ﴾. هه‌روه‌ها ته‌فه‌رموی: ﴿مَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِّمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَاتَّخَذَ

اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ حَلِيلًا ﴿۱۰﴾.

ههروهها دهه فرموی: ﴿فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾.

تا لیبره شهوه نهوه دوباره ده کهینهوه که عبادت بریتیه له دو شت: تهواوی خویشیستن له گهل تهواوی زهلیلی وملهکه چبون بو خوا.

تهبو موسای نه شعهری نهلی: په یامبهری خوا صلی الله علیه وسلم فرمویه تی: «مَثَلُ مَا بَعَثَنِي اللَّهُ بِهِ مِنَ الْهُدَىٰ وَالْعِلْمِ كَمَثَلِ الْعَيْثِ الْكَثِيرِ أَصَابَ أَرْضًا فَكَانَ مِنْهَا نَفِيَةٌ قَبِلَتْ الْمَاءَ فَأَنْبَتَتِ الْكَلَّا وَالْعُشْبَ الْكَثِيرَ وَكَانَتْ مِنْهَا أَجَادِبٌ أَمْسَكَتُ الْمَاءَ فَفَعَّعَ اللَّهُ بِهَا النَّاسَ فَشَرِبُوا وَسَقَوْا وَزَرَعُوا وَأَصَابَتْ مِنْهَا طَائِفَةٌ أُخْرَىٰ إِنَّمَا هِيَ قِيعَانٌ لَا تُمْسِكُ مَاءً وَلَا تُنْبِتُ كَلًّا فَذَلِكَ مَثَلٌ مَنْ فَقَهُ فِي دِينِ اللَّهِ وَنَفَعَهُ مَا بَعَثَنِي اللَّهُ بِهِ فَعِلْمٌ وَعَلْمٌ وَمَثَلٌ مَنْ لَمْ يَرْفَعْ بِذَلِكَ رَأْسًا وَلَمْ يَقْبَلْ هُدَى اللَّهِ الَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ». واته: نمونهی نهوه هیدایه ته وهوه زانستهی که خوا منی پی ناردوه، وهکو بارانیک وایه بباریته سه ر خاکیک، به شیکی پاک و به پیت بیت وئاوه که وهر بگریت وهلی بمزیت وگژوگیای سهوزی زوری لیرویت، و به شیکی تری وشک بیت، ئاوه که بگریته خوئی، وهلی نه مزیت وگیا سهوز نه کات، به هویه وه خوا سودی به خه لکانیک گه یاند: لییان خوارده وه وئاوی زهرعات وکشتوکالیان پیدا، و به شیکی شی زهویه کی ریک وساف ولوس بیت نه ئاوه که گل ده داته وه ونه گژوگیا سهوز ده کات، جا یه که میان نمونهی نه وهیه که له دینی خوا تیبگات وه وهی منی پی نیردراوه سودی پیگه یان دییت، جا فیرو بیت و فیرو خه لکی کردییت، و سییه میشیان نمونهی نه وهیه که سهری له ئاست نهوه په یامه ی من بهرز نه کردیته وه، وهوه هیدایه ته قه بول نه کات که پی نیرداوم».

که واته موسلمان کاتیک ئیسلامی قه بولکرد، به سود ده بیت بو خه لک، نه بیتته گول و سهوزی نه ک دړک، نه بیتته ره حمهت نه ک نیقمهت، خه لک ده ژینی

وزیندو دەکاتەوێ نەك بیانکوژی و بیان تەقیبیتەوێ. ئەمە ئیمانە ئەبیتە گیای سەوز بۆ خەلک، ئەوەشی باوەر نەهینیت، ئەبیتە زەردی ووشکی و پەق و تەقی بۆ خەلک، جا بزانی ئیسلام نەرمیە، سەوزییە، خۆشیە، شادیە، بەھارە بۆ خەلک، دەی ئەم بەھاری ئیمانە بەدەست بەینن و لیبی مەحروم مەبن و پابەندی سوننەت بن، ئەوەتا پەيامبەری خوا - صلی اللہ علیہ وسلم - دەفەرمویت: «وہکو لہ صہیحی بوخاریدا ہاتوہ لہ حدیسہ کہی تہبو ہورہیرہ: «کُلُّ أُمَّتِي يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ»، «(ہەمو ئوممەتم دەپۆنە بەھەشتەوہ)، اللہ اکبر، ھەمو ئوممەتی موحمەد ئەپواتە بەھەشتەوہ، فەرموی: «إِلَّا مَنْ أَبِي» (مەگەر کەسیک خۆی نەیەویت!)» «قِيلَ وَمَنْ يَا أَبِي يَا رَسُولَ اللَّهِ؟» وتیان: ئەی کئی نایەویت ئەی پەيامبەری خوا؟! «قَالَ: مَنْ أَطَاعَنِي دَخَلَ الْجَنَّةَ وَمَنْ عَصَانِي فَقَدْ أَبَى» فەرموی: «(ہەرکەس گوپرایەلم بیت، ئنقیادی ھەبیت، تەسلیم بیت، دەپوات بەھەشتەوہ، و ھەر کەسیش سەرپێچی بکات، ئەو نەبوستەوہ، تەسلیم وزەلیل نەبوہ).

بۆیە ئەبیت گوپرایەل و ملکہچ بین بۆ «لا إله إلا الله» بۆ شایەتمانی: «(ھیچ پەرستراویک نیە بەھەق اللہ نەبیت)، ھەر جوڑە پەرستنیک بۆ جگە لہ خوا رەد دەکەینەوہ ھەر لہ کارەکانی دلەوہ ھەتا باقی کردارەکانی تری لاشە. بشزانن تەنھا ئەم ھەوتە مەرگی «لا إله إلا الله» نیە، بەلکو ئەصلی ھەمو کارەکانی دلێش دەگریتەوہ، ھەرچی کاری دلە ھەمو مەرگی «لا إله إلا الله» یە ئەمەش - وجگە لەمەش - بەلگەییە لەسەر ئەوہی باسی کارەکانی دل باسی عەقیدە و تەوحیدە، چونکە ھەمویان لہ بنەماکانی «لا إله إلا الله»، بەلکو کرۆکی تەوحید بریتیە لہ کارەکانی دل «أعمال القلوب»، ئەوەتا «لا إله إلا الله» ھەوت مەرگی ھەییە، ھەر ھەوتی کارەکانی دلە.

بۆیە ھەرکەسیک دلپاک و ساغ بیت و دلێ بۆ خوا بصولحی، لاشەشی لہ گەلیدا بۆ خوا دەصولحیت وەك پەيامبەر صلی اللہ علیہ وسلم دەفەرموی، و دەبیتە موسلمانیککی پاک و پیک. ھەر کەس بە لاشە بۆ خوا بصولحیت،

به لّام دلّی بوّ خوا نه صولّحابیّ تّه وه مونافیه وهیچی نه کردوه.

داواکارم له خوا به فہزلّ وکەرہمی خوئی دلّمان بوّ خوئی بسولّحینیّت
وکردار ورہ وشتیشمان چاک بکات، الهم آت نفوسنا تقواها وزکها فانت

خیر من زکاهها

بانگم و لەزماخ

۱. گەرانه و هیه بۆ قورئانی پیرۆز و سوننه ته سه حیحه کانی په یامبه ر صلی الله علیه و آله وسلم و تیگه یشتن لییان و کار پیکردنیان به و شیوه یه ی که پیشیانی چاکمان «السلف الصالح» لیبی تیگه یشتون و له ژیاناندا رهنگی داوه ته وه.

۲. پاککردنه وه ی ته واری ئه و لایه نانه که په یوه ستن به ژیان موسلمانان له سه رجه م دیارده کانی شیرک دانان و جوړه کانی و ووریا کردنه وه یان له ترسناکی بیدعه و تیگرای ئه و بیروبوچونه پوچانه ی که تیگه ل به بیرو هوشیان بووه ههروه ها پالوتن و جیاکردنه وه ی سوننه ته کانی پیغه مبه ر صلی الله علیه و آله وسلم له و ریوایه ته «ضعیف» و هه لبه سترا و «موضوع» انه ی که ئایینی پاکی ئیسلامیان له که دار کردووه و بوونه ته به ربه ست له ریگای پیشکه وتنی موسلمانان .

۳. په روه رده کردنی موسلمانان له سه ر ئایینه راسته قینه که یان و بانگکردنیان بۆ کارپیکردنی، ههروه ها جوانکردنه وه یان و رازاندنه وه یان به ته واری ئه و ره وشت و ئاکاره به رزانه ی که ره زامه ندی خویان پی به دی دیت وده بنه مایه ی کامه رانی و سه رفرازی دونیا و دوا رۆژ.

۴. زیندووکردنه وه ی بیر و هوشی ره سه ن و دروستی ئیسلامه تی له ژیر رۆشنایی قورئان و سوننه تدا له سه ر ریوشوینی پیشینانی چاکی ئه م ئه م ئومه ته ئیسلامیه له گه ل لابر دن و بنه بر کردنی هه موو جوړه ده مارگیریه کی مه زه به بی و حیزبی که بوونه ته مایه ی پارچه پارچه کردنی موسلمانان و دوور خستنه وه یان له یه کتری و کوۆپ و ته گه رهن له ربی رهنگ دانه وه ی برایه تی ره سه نی ئیسلامه تی.

۵. دانانی چاره سه ری شه رعیانه بۆ ته واری ئه و گیر و گرفته

هاوچه رخانه ی که له ئارادان، ههروهها ههولدانه بو به دیهینانی ژیانیکی
شهرعی له سه رپیازی ره سه نی په یامبه ر صلی الله علیه وآله وسلم و
سه رده مه زی پینه که.